

Vlaams
Parlement

vergadering **45**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Plenaire Morgenvergadering

van 3 juli 2013

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	3
VERONTSCHULDIGINGEN	3
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	3
ONTWERP VAN DECREET betreffende het onroerend erfgoed – 1901 (2012-2013) – Nrs. 1 tot en met 8	
Algemene bespreking	3
Artikelsgewijze bespreking	31
VOORSTEL VAN DECREET van mevrouw Tinne Rombouts, de heer Bart Martens, mevrouw Tine Eerlingen, de heren Lode Ceyskens, Chokri Mahassine en Wilfried Vandaele en mevrouw Valerie Taeldeman houdende wijziging van het Bosdecreet van 13 juni 1990, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 7 december 2007 en 30 april 2009, en het Veldwetboek van 7 oktober 1886, gewijzigd bij de wet van 4 december 1961, wat betreft het verminderen van de minimumafstand tussen bossen en vuur tot 25 meter – 2139 (2012-2013) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	32
ONTWERP VAN DECREET houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria – 1961 (2012-2013) – Nrs. 1 tot en met 8	
Algemene bespreking	32
Artikelsgewijze bespreking	33
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 7 mei 2004 houdende omvorming van de v.z.w. "de Rand" tot een privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap – 2062 (2012-2013) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	34
Artikelsgewijze bespreking	37
ONTWERP VAN DECREET betreffende de integrale jeugdhulp – 1952 (2012-2013) – Nrs. 1 tot en met 9	
Algemene bespreking	37
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	51

■

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 9 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

■

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldigingen zijn ingekomen van de volgende leden:

Vera Celis, Philippe De Coene, Dirk de Kort, Marc Van de Vijver, Kris Van Dijck, Dirk Van Mechelen: ambtsverplichtingen;

Mia De Vits: door het Vlaams Parlement toegestane zending;

Marleen Van den Eynde: familieverplichtingen;

Agnes Bruyninckx-Vandenhoutd, Michèle Hostekint: gezondheidsredenen.

■

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 60/34)

■

ONTWERP VAN DECREET betreffende het onroerend erfgoed – 1901 (2012-2013) – Nrs. 1 tot en met 8

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet betreffende het onroerend erfgoed.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Brouwers, verslaggever, heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Voorzitter, minister, collega's, in afspraak met mijn medeverslaggever, mevrouw Van Volcem, zal ik verslag uitbrengen van het veelbesproken ontwerp van decreet betreffende het onroerend erfgoed. Vooral het gevoelige onderdeel archeologie werd de laatste jaren druk becommentarieerd, niet alleen door burgemeesters via de media maar ook hier in huis zoals u zult merken.

Ik overloop even de totstandkoming van dit belangrijke ontwerp van decreet. In het Vlaams regeerakkoord werd al een nieuw decreet inzake onroerend erfgoed aangekondigd. Nadien werd er een aanpak in verschillende stappen gevolgd. Zo keurde de Vlaamse Regering op 23 juli 2010 de conceptnota betreffende het onroerend erfgoed goed. Op basis van die conceptnota, de behandeling ervan in het Vlaams Parlement en de hoorzittingen met externe actoren werd een voorstel van resolutie ingediend dat hier werd goedgekeurd op 25 mei 2011. Op 15 juli 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet. De tweede principiële goedkeuring kwam er op 10 februari 2012 en de definitieve goedkeuring volgde op 25 januari 2013, dit alles na een ruime consultatieronde bij verschillende adviesorganen en het middenveld.

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed behandelde op 27 februari, 27 maart, 8, 23 en 29 mei 2013 het ontwerp van decreet betreffende het onroerend erfgoed, samen met de conceptnota uitvoeringsbesluit Onroerenderfgoeddecreet.

Op 6 en 13 maart 2013 hield de commissie bovendien hoorzittingen met vertegenwoordigers van de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed, de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, de Beroepsvereniging van de Vastgoedsector, de Vlaamse Confederatie Bouw, de Nederlandstalige Raad van de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, het Forum Vlaamse Archeologie en professor Anne Mie Draye van de Universiteit Hasselt.

Het ontwerp van decreet moet in de plaats komen van drie bestaande decreten en hun uitvoeringsbesluiten. Het gaat om het decreet tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, het decreet betreffende de landschapszorg en het decreet houdende bescherming van het archeologisch patrimonium. Er was namelijk nood aan een meer geïntegreerde en eigentijdse benadering van de zorg voor ons onroerend erfgoed.

Met het nieuwe ontwerp van decreet wordt ook de volledige implementatie beoogd van het internationaal Verdrag van Valletta, dat richtlijnen oplegt inzake archeologie, evenals een integratie van het onroerend erfgoed in de processen inzake ruimtelijke ordening, natuur, bos en milieu.

Ik overloop de belangrijkste vernieuwingen. Zoals eerder gezegd, komt er één decreet met afgestemde procedures en termijnen. Er komt ook meer verantwoordelijkheid voor lokale besturen die een erkenning kunnen vragen als onroerenderfgoedgemeente. Er wordt een technische adviesraad opgericht, de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE). Het ontwerp van decreet voorziet in de opmaak en vaststelling van minimum vijf inventarissen. Nieuw is dat er bij die inventarissen een openbaar onderzoek wordt ingevoerd bij de vaststelling ervan met een termijn van zestig dagen.

Het instrument dat nu bestaat, aanduiding van ankerplaatsen, wordt vervangen door de vaststelling van inventarisitems, in combinatie met de mogelijkheid tot opmaak van onroerenderfgoedrichtplannen. Dat is ook iets nieuws.

Wat het archeologiebeleid betreft, komt er een archeologietraject op basis van duidelijke oppervlaktecriteria en vrijstellingsregels. Dat moet voor een grotere rechtszekerheid zorgen. En omdat er rond archeologie zoveel te doen was, ga ik hier kort iets dieper op in.

Het doorlopen van zo'n archeologietraject is verplicht in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site. Dat is natuurlijk normaal. Die verplichting geldt ook in een archeologische zone, als het gaat om een perceel van meer dan 300 vierkante meter en een ingreep in de bodem groter dan 100 vierkante meter. Buiten de archeologische zones en in woon- of recreatiegebied is een archeologietraject verplicht voor een perceel van meer dan 3000 vierkante meter en een ingreep in de bodem groter dan 1000 vierkante meter. Buiten de archeologische zones en buiten een woon- of recreatiegebied – dus in landbouwgebied, industriegebied enzovoort – geldt die verplichting voor natuurlijke personen of privaatrechtelijke aanvragers enkel voor een grote ingreep in de bodem van meer dan 5000 vierkante meter.

Indien de bouwheer aan het oppervlaktecriterium voldoet, moet hij eerst een erkende archeoloog onder de arm nemen voor een vooronderzoek. Op basis van de bevindingen uit dat vooronderzoek stelt de archeoloog een archeologienota op. De conclusie van die nota kan zijn dat er niets gevonden is of dat er wel iets gevonden is en er al dan niet een opgraving moet gebeuren. De bouwheer voegt die archeologienota dan toe aan zijn aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning.

In het ontwerp van decreet wordt ook de mogelijkheid gecreëerd om een archeologisch solidariteitsfonds op te richten met structurele steun van de Vlaamse overheid. Een

particuliere en eenmalige bouwer zal ook aanspraak kunnen maken op een archeologiepremie indien de kosten voor archeologie hoog oplopen.

Wat de beschermingen betreft, wordt de bestaande termijn van twaalf maanden tussen de voorlopige en de definitieve bescherming ingekort tot negen maanden. Er komt ook een procedure voor wijziging en gehele of gedeeltelijke opheffing van een bescherming.

Met betrekking tot het beheer van onroerend erfgoed wordt het bindende karakter van de adviezen van de administratie afgeschaft. De financiering van het onroerenderfgoedbeleid wijzigt ook. Zo worden de koppelsubsidies ten laste van provincies en gemeenten afgeschaft.

Het laatste luik van het ontwerp gaat over een verbeterde en gemoderniseerde handhaving die minder strafrechtelijk en meer administratief zal zijn.

Wat de bespreking in de commissie betreft, laat ik het aan de verschillende fracties over om hun standpunten hier straks te verduidelijken – als ze tenminste aanwezig zijn. Wel wil ik aangeven dat het ontwerp van decreet al zeer grondig werd besproken in de commissie en dat er 125 amendementen werden ingediend. Naast een aantal technische amendementen, onder meer geïnspireerd door het notariaat, werd het ontwerp van decreet ook inhoudelijk aangepast. Ik overloop enkele van de inhoudelijke aanpassingen die we in de commissie hebben goedgekeurd. Zo werd op vraag van de heer Caron verduidelijkt dat bij verkavelingsdossiers de opgraving betrekking heeft op het volledige projectgebied, dit om de versnippering van archeologische data tegen te gaan.

Ook werd bijvoorbeeld een amendement van de meerderheid aanvaard waarbij de zakelijke rechthouders kunnen vragen om gehoord te worden door het agentschap na kennisname van een voorlopig beschermingsbesluit. Een belangrijk meerderheidsamendement dat ruime steun genoot in de commissie bestond erin om de premies van het Vlaams Gewest voor beschermd bouwkundig erfgoed van natuurlijke of privaatrechtelijke personen, 32,5 procent, en voor gemeenten of OCMW's en eredienstgebouwen, 80 procent, op het huidige niveau in het decreet in te schrijven. In het ontwerp stonden die er nog niet in.

We nemen hier een belangrijk engagement, met de nodige budgettaire consequenties, waarbij het Vlaams Parlement bij goedkeuring van dit ontwerp van decreet zal aangeven veel belang te hechten aan het behoud van de premies.

Verder werd 'het' archeologisch solidariteitsfonds vervangen door 'een' archeologisch solidariteitsfonds, waarbij de mogelijkheid wordt gecreëerd van sectoraal maatwerk via de erkenning van meerdere solidariteitsfondsen.

Hiermee eindig ik mijn verslag. Ik zie dat de leden van de commissie stilaan binnensijpelen. Dan kunnen zij namens hun fractie hun mening komen uiteenzetten.

Het gewijzigde ontwerp van decreet betreffende het onroerend erfgoed werd uiteindelijk aangenomen met 8 stemmen voor en 2 tegen bij 1 onthouding. (*Applaus*)

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Voorzitter, collega's, het voorliggende nieuwe Erfgoeddecreet historisch noemen, is misschien van het goede te veel, het zet in elk geval grote stappen in de richting van een geïntegreerde benadering van het Vlaamse erfgoed. Het is een ingrijpend decreet, waarvan de praktische en juridische draagwijdte ruim zal zijn, maar op dit moment moeilijk in te schatten.

De bespreking in de commissie was zeer omstandig. Alle belanghebbenden hebben ruim de gelegenheid gekregen om hun visie op het ontwerp te geven. Ook wij hebben dat gedaan, en ik ga niet alles herhalen wat ik in de commissie heb gezegd want daartoe dient het verslag. Het ontwerp van decreet slaat in elk geval de goede weg in: het is belangrijk dat de volledige bestaande wetgeving over het erfgoedbeleid met dit decreet wordt geharmoniseerd. Dat moet

grotere transparantie, snellere procedures en rechtszekerheid met zich meebrengen. Dat is ongetwijfeld de verdienste van dit decreet.

Maar we hadden ook kritiek op dit decreet, en wij niet alleen. De onevenwichtigheid tussen de sterk uitgewerkte hoofdstukken handhaving en archeologie en de rest van het decreet was een belangrijk punt van kritiek, geuit door diverse sprekers. Ook de te grote delegatie naar de regering vormde voor velen een struikelblok, ondanks de conceptnota aangaande de uitvoeringsbesluiten die aan de bespreking werd toegevoegd. Het feit dat de integratie van de verschillende erfgoedonderdelen niet volledig werd doorgetrokken, onder meer naar een eengemaakte inventaris, kwam ook verscheidene malen terug. Maar ik kan leven met de repliek van de minister dat de integratie zich op het vlak van de digitale ontsluiting en de procedure voor vaststelling situeert.

Ons voornaamste punt van kritiek is de toekenning van meer verantwoordelijkheid aan de lokale besturen die dat wensen. Zij kunnen een erkenning vragen als onroerenderfgoedgemeente. Aan die erkenning worden uiteraard voorwaarden verbonden: er moet een beleidsvisie zijn, voldoende expertise en een register van toelatingen en handelingen. Ook hier is het weer moeilijk in te schatten wat het effect zal zijn op het terrein. De minister verwacht dat de gemeenten die nu al een goed erfgoedbeleid hebben, zullen instappen in het nieuwe systeem, en dat gemeenten die erfgoed als een last zien, dat niet zullen doen. Ikzelf sta sceptisch ten opzichte van meer lokale verantwoordelijkheid, wetende hoeveel gemeenten tegen erfgoed aankijken, ook en vooral erfgoed waarvan zij eigenaar zijn. Mijn eigen gemeente, de stad Tienen, is wat dat betreft niet de beste leerling. Die ervaring was voor mij toch zeer leerrijk. Ook het feit dat de gemeentelijke overheid en administratie dicht bij de burger staan, is niet noodzakelijk in het belang van het erfgoed. Soms is afstand nodig om de juiste beleidskeuze te maken.

Ik ben niet de enige die deze gevaren ziet. De heer Vandaele, overigens voorstander van meer lokale verantwoordelijkheid, zei het volgende in de commissie. “Als zij hun verantwoordelijkheid opnemen en de zorg voor het erfgoed ernstig nemen, dan is het ontwerp van decreet de juiste weg. Alles draait derhalve om hun inzet en verantwoordelijkheidszin. Gemeenten staan zeer dicht bij de mensen en hun individuele belangen. Daarom mag worden gehoopt dat ze hun rol consequent opnemen, maar tevens dat de Vlaamse overheid waakzaam blijft.” Ik hoop het met hem. Maar het is zoals met het glas bier: voor de collega is het halfvol, voor mij is het halfleeg. Ik ben eerder pessimistisch gestemd. De praktijk zal uitwijzen welke richting het zal uitgaan.

U weet dat mijn fractie de bescherming van erfgoed blijft beschouwen als meer dan de hoeksteen van een goed erfgoedbeleid. Wat dat betreft, hebben wij in Vlaanderen nog steeds een inhaaloperatie voor de boeg. Ik hoop dat het decreet een en ander in een stroomversnelling zal brengen, maar ook daar ben ik eerder sceptisch.

Goed is alleszins dat de doorlooptijd wordt verkort, dat brengt voor alle betrokkenen snel duidelijkheid. De opname in de inventaris krijgt met het decreet een zwaarder juridisch gewicht dan thans het geval is, en dat is ongetwijfeld een goede zaak. De vaststelling garandeert dat de erfgoedwaarden bij de start van het besluitvormingsproces worden geagendeerd en bij alle bestuurlijke beslissingen mee in overweging worden genomen, en dat is ontegensprekelijk een stap vooruit. Maar de juiste verhouding tussen opname in de inventaris en de uiteindelijke bescherming blijft voor mij onduidelijk en veel van wat in de inventaris is opgenomen of nog zal worden opgenomen, dreigt alsnog te verdwijnen.

Het laatste hoofdstuk van het ontwerp van decreet betreft een verbeterde en gemoderniseerde handhaving: minder strafrechtelijk en meer administratief. Ondanks juridische bezwaren die daaromtrent in de hoorzittingen werden geopperd, vind ik deze beleidskeuze wel positief. Ze moet toelaten een soepeler handhavingsbeleid te voeren, en meer op maat. Waar nu soms enkel een zware gerechtelijke procedure als middel gehanteerd kan worden en bijgevolg soms helemaal niet wordt gehanteerd, is er voortaan een waaier aan mogelijkheden. Dat kan voor effect hebben dat uiteindelijk meer erfgoed gered en degelijk bewaard blijft.

Als, zoals in onze visie, het onroerend erfgoed gemeenschapsvormend moet werken, dan moet er een draagvlak worden gecreëerd en moet een erfgoedreflex worden ontwikkeld. Er werd aan getwijfeld of dit ontwerp van decreet dat draagvlak creëert. De minister antwoordde daarop dat zo'n draagvlak moeilijk decretaal kan worden verwezenlijkt, daarvoor zijn er andere instrumenten en initiatieven. Dat is natuurlijk waar, maar een Erfgoeddecreet kan een draagvlak bemoeilijken dan wel faciliteren. Ook hier kan ik onmogelijk inschatten wat het effect van dit decreet in dat verband zal zijn. Maar dat we in Vlaanderen nog een hele weg te gaan hebben, is zeker. Het toenemende succes van de monumentendagen is in dat verband slechts een eerste, maar weliswaar bemoedigende, stap.

Ik kom tot mijn conclusie, voorzitter. Het voorliggende ontwerp van decreet heeft zeker een aantal verdiensten, maar meer dan bij andere decreten zal de praktische uitrol ervan van groot belang zijn. Het feit dat veel met uitvoeringsbesluiten zal worden geregeld, maakt het moeilijk om daar nu al een goed zicht op te krijgen. Ik heb in de commissie tegen het ontwerp gestemd. Door andere commissiewerkzaamheden heb ik het mondelinge antwoord van de minister toen gemist, maar na lezing van het verslag, de verduidelijkingen, de nuanceringen en de goedgekeurde amendementen, wil ik vandaag milder zijn in mijn oordeel: mijn fractie zal zich straks bij de stemming onthouden. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Sauwens heeft het woord.

De heer Johan Sauwens: Voorzitter, minister, collega's, dit ontwerp van decreet heeft inderdaad een vrij lange aanloop gekend: drie à vier jaar. Heel wat mensen zijn gehoord. Ik verwijs naar de heel interessante discussie die we hier gevoerd hebben over de conceptnota die uiteindelijk is uitgemond in een resolutie waarmee u in grote mate rekening hebt gehouden bij het opstellen van het voorontwerp.

Toch zijn er in de loop van de parlementaire behandeling na de hoorzittingen nog heel wat wijzigingen aangebracht aan het ontwerp. Ik wil u ervoor danken dat u die openheid hebt gegeven. Het is goed, zeker in een eenkamerstelsel, dat het parlement zelf zijn verantwoordelijkheid neemt in de behandeling van de decreten. Al te vaak krijgen in de interkabinettenwerkgroepen (IKW's) de belangen van de vakministers voorrang wegens budgettaire en andere overwegingen, eerder dan wegens het algemeen belang dat moet worden gediend. In onze commissie en zeker in onze verdere werkzaamheden is dat wel gebeurd. Het is goed dat we de tekst hebben kunnen amenderen op een aantal cruciale punten. Ik zal er enkele van aanduiden.

Voor ons is dit een goed ontwerp van decreet geworden. Op een bepaald ogenblik hebben we voorgesteld om van nul te beginnen, maar u hebt toen gezegd dat u wilde doorgaan, dat het in het regeerakkoord stond. We hebben u daarin ondersteund. Het is een koepeldecreet, dat voor de inventarissen, de verschillende beschermings- en ondersteuningsvormen en de handhavingsinstrumenten zorgt voor meer op elkaar afgestemde procedures, die op een bepaald ogenblik zelfs zullen worden samengevoegd. Er werd ook een modernisering, een stuk administratieve vereenvoudiging ingebracht. En logischerwijs werd het hoofdstuk over archeologie uitgeschreven conform de internationale afspraken zoals het Verdrag van Valletta, dat wij destijds geratificeerd hebben.

Een tweede belangrijk aandachtspunt is dat de eigenaar, de beheerder van het eigendom of patrimonium, een volwaardige partner wordt in het monumentenbeleid. Waar er vroeger plots een bescherming neerdaalde, zonder dat iemand van iets wist – de voorzitter weet waarover ik spreek, ik ga niet zeggen in welke omstandigheden –, is het nu goed dat er duidelijke communicatielijnen worden uitgezet. Er is een breed openbaar onderzoek. Zelfs voor de opname in een inventaris wordt er nu in een openbaar onderzoek voorzien.

Het is ook belangrijk dat de commissie in het voorstel dat thans aan de plenaire vergadering wordt voorgelegd, voorstelt om diegene die wordt geconfronteerd met de voorlopige bescherming de kans te geven gehoord te worden door de dienst, al dan niet in aanwezigheid

van de gemeente, om op die manier zijn bekommernissen te kunnen uiten. Als men dit samenneemt met een aantal financiële instrumenten die worden aangereikt, is er een heel grote kans dat dit op het terrein een omwenteling, een kantelmoment zal kunnen betekenen. Het is goed dat de burgers, de eigenaars en het algemene publiek, mee partners worden in een monumentenbeleid dat in grote mate door Vlaanderen, het gewest, wordt gedragen, maar dat ook door de gemeenten zou moeten worden gedragen. Dat is een belangrijke innovatie: de rol van de gemeentebesturen wordt zeer sterk. De provincies treden een stap terug. De koppelsubsidies worden afgeschaft. Uiteindelijk wordt de rol van de gemeente zeer belangrijk.

De gemeenten kunnen zelf zorgen dat ze onroerenderfoedgemeente worden. Daardoor kunnen ze de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het gewest in grote mate overnemen. Mijnheer Van Dijck, u hebt gelijk dat u waarschuwt dat hiermee niet lichtzinnig mag worden omgesprongen. Zeker in de steden, waar elke vierkante centimeter veel geld vertegenwoordigt en waar elke extra opdracht meestal uitmondt in een extra kost en dus op nogal wat verzet zal kunnen rekenen. Ik ben ervan overtuigd dat het Vlaamse Gewest en de diensten erover zullen waken om dit mee op punt te stellen.

De lokale overheden krijgen iets meer verantwoordelijkheid. Ik denk onder meer aan de passieve zorgplicht voor geïnventariseerd erfgoed. Het is belangrijk dat de gemeenten daartoe zelf de kennis in huis halen, om de juiste beoordeling te kunnen doen en een eigen monumentenbeleid op te bouwen. Een van de unieke zaken van Vlaanderen is dat wij in onze dichtbevolkte regio schitterende monumenten hebben, in het landelijke Vlaanderen maar zeker ook in onze steden. Daar moet met kennis van zaken mee worden omgegaan. Daarvoor is heel veel inzicht nodig. De gemeenten kunnen die kennis verzamelen door samen te werken. Dit kan in een intergemeentelijke onroerenderfoeddienst, zoals er enkele bestaan. Deze moeten op continuïteit kunnen rekenen en er moeten er nog meer ontstaan. Veel gemeenten hebben zelf niet de middelen om een archeoloog in dienst te nemen. Met vier of vijf gemeenten samen kan dat wel.

Wat archeologie betreft, verandert er nogal wat. Er komt een duidelijke procedure waarbij elke Vlaming met plannen op voorhand het hoe en wat van de archeologie kan inschatten. Voor grotere ontwikkelingen of in enkele goed omliggende gebieden zal de ontwikkelaar een archeologieattest nodig hebben om een stedenbouwkundige vergunning te kunnen krijgen. Hij kan zelf een archeoloog aanstellen om het vooronderzoek uit te voeren. Ook hier moet de overheid een voorbeeldrol vervullen, met strengere oppervlaktecriteriën dan in bepaalde sectoren, ik denk onder meer aan de grotere landbouwoppervlaktes waarvoor een zekere versoepeling wordt toegepast. Als na het vooronderzoek blijkt dat behoud in situ niet mogelijk is en er toch moet worden opgegraven, kan de eenmalige bouwer hiervoor een beroep doen op premies voor excessieve kosten.

Een aantal sectoren zullen zich naar eigen goeddunken kunnen organiseren in een archeologiefonds. Eerst werd gezegd dat we naar één systeem zouden gaan. We vroegen ons af of we het al dan niet verplicht zouden maken. Uiteindelijk was het voorstel om het op vrijwillige basis te doen. De commissie heeft ons voorstel aanvaard om toe te laten dat iedere sector specifiek op zijn maat zou kunnen overgaan tot het organiseren van een archeologiefonds.

Ik denk aan de delfstoffensector. Ik denk aan de tuinbouw met serres en de glastuinbouw. Ik denk aan de grote winkelprojecten in de binnensteden. Ik denk aan de specifieke sectoren die zich kunnen hergroeperen en naar een solidarisering van eventuele archeologische kosten kunnen gaan via het archeofonds. Dat is een goede ontwikkeling geweest.

Naar analogie met de afvalsector kunnen we overgaan tot maatwerk, minister. Door subsidies en via de beheersovereenkomsten kunnen langdurige afspraken worden gemaakt. Er kan rechtszekerheid worden geboden aan degenen die initiatief willen nemen en rekening willen houden met het erfgoed dat op hun terrein aanwezig is.

Het bindend karakter van de adviezen in het kader van stedenbouwkundige projecten wordt afgeschaft. Dat vinden wij een goede zaak, maar dat wil niet zeggen dat die adviezen geen betekenis hebben. Ze moeten worden meegenomen in de afweging van de vergunningen. Ze moeten worden geïntegreerd in de andere sectorale adviezen bij grote projecten van ruimtelijke ordening. Die vraag bestaat al langer. Laat ons dit samen toetsen.

Het hoofdstuk over de administratieve handhaving is zeer breed uitgeschreven. Dat is een antwoord op een vraag die reeds jaren werd gesteld in de sector. De handhaving moet optreden tegen zware inbreuken en de reglementering inzake onroerend erfgoed. Dit hoofdstuk is wat zwaar uitgesponnen vinden wij, tegenover de rest van het ontwerp van decreet. Het is eigenlijk een ontwerp van kaderdecreet. Het is wel goed dat men weet waaraf en waaraan inzake handhaving.

Naast de financiële ondersteuning is ervoor geopteerd om de bestaande subsidiepercentages decretaal te verankeren. Dat was niet vanzelfsprekend, we hebben dat toch gedaan omdat we daarmee een signaal willen geven aan de volgende regering. Het is nogal duidelijk dat we er geen enkel belang bij hebben dat de wachtlijsten blijven aangroeien. Aan de andere kant willen we het de regering ook niet te gemakkelijk maken door de percentages te verlagen en de wachtlijst weg te werken. Dat is een te simpele redenering.

We hebben op dit ogenblik meer dan 11.000 beschermde monumenten. We hebben nog een hele weg te gaan. Ik wil u trouwens vragen, minister, om het aantal beschermingen op te drijven. Vorig jaar zaten we aan 150. Ten opzichte van Nederland en andere buurlanden hebben we nog een lange weg te gaan. Het is duidelijk dat de volgende regering meer geld zal moeten inzetten op de restauratiepremies. Men kan onmogelijk het beschermingsbeleid voortzetten zoals men de afgelopen vijftien jaar heeft gedaan zonder de nodige middelen. Anders wordt de spoeling dun; en krijgt men terug het negatieve klimaat dat twintig jaar geleden rond monumentenzorg hing.

Er zijn nieuwe instrumenten. Men gaat zorgvuldiger definiëren wat kan worden gesubsidieerd met de restauratiepremie. Men gaat beheersovereenkomsten kunnen afsluiten. De huidige enveloppenfinanciering wordt verder uitgebouwd. Er komt meer maatwerk. De regering heeft de kans om dit op punt te stellen via uitvoeringsbesluiten.

Dit is een ontwerp van kaderdecreet. Er is nog veel werk. Minister, u wilt in 2014 het ontwerp van decreet beginnen uit te voeren. Er moeten dus nog heel wat uitvoeringsbesluiten komen. Het parlement moet daarbij worden betrokken. Daar zijn afspraken over gemaakt. Het al dan niet slagen van het kader dat we aanreiken, zal in zeer grote mate afhangen van de kwaliteit van de uitvoeringsbesluiten.

Al te vaak is de ambtenaar van Onroerend Erfgoed de laatste die stokken in de wielen komt steken. Dat gebeurde door slechte communicatielijnen en het systeem dat onvoldoende geïntegreerde benadering toeliet. Daar heeft niemand baat bij. Die ambtenaren moeten praten met de eigenaars tijdens de formele procedure tussen voorlopige en definitieve bescherming. Ze moeten aan de eigenaar/beheerder de mogelijkheden tonen, de voordelen, de fiscale voordelen. Die laatste zijn vandaag nog beperkt. We moeten uitzoeken hoe we die nog kunnen uitbreiden in deze en volgende staatshervormingen. In andere landen wordt het fiscaal instrumentarium veel meer ingeschakeld.

Het zal echter vooral afhangen van de wijze waarop u met uw beperkte mankracht – ik heb u erop gewezen dat er sprake is van heel wat extra taken, en u hebt gezegd dat dit kan – ervoor zult kunnen zorgen dat dit decreet een echt nieuw kantelmoment zal zijn, dat er een positief signaal komt met betrekking tot monumentenzorg. Erfgoed is belangrijk: we moeten zorgen voor het historisch patrimonium dat onze voorouders ons hebben nagelaten. Het heeft echter ook een enorme waarde, als we zien hoe bepaalde gerestaureerde monumenten een echte hefboom betekenen voor hele wijken en straten. Ook zet onder meer het verzorgde patrimonium dat er is, Vlaanderen toeristisch op de kaart. Dat is uw andere bevoegdheid. We

zien de ambtenaar als een helpende hand, veeleer dan als een bestraffende inspecteur, zoals die ambtenaar dat in het verleden jammer genoeg al te vaak was op een aantal plaatsen, in een aantal provincies. (*Applaus*)

De voorzitter: De heer Vanlerberghe heeft het woord.

De heer Jurgen Vanlerberghe: Voorzitter, minister, geachte collega's, ook onze fractie is tevreden over het feit dat er met de plenaire behandeling die we vandaag aanvatten, een slotakkoord wordt geschreven aan de realisatie van een belangrijke doelstelling uit het regeerakkoord. Reeds in juli 2010 keurde de Vlaamse Regering een conceptnota goed. Een aantal voorontwerpen en ontwerpen van decreet, strategische adviezen en hoorzittingen, en heel wat parlementaire discussies later ligt de eindtekst deze namiddag ter stemming voor. Ik wil de minister, zijn kabinet, de commissiesecretaris, de strategische adviesorganen en de belangengroepen, kortom, iedereen die bij de totstandkoming van dit ontwerp van decreet betrokken was, bedanken voor hun inzet en voor de openheid waarmee een aantal items konden worden bediscussieerd. De heer Sauwens verwees er al naar: ik meen dat we met de behandeling in de commissie goed parlementair werk hebben kunnen leveren, dat we op die manier nog een aantal verbeteringen hebben kunnen aanbrengen aan het ontwerp van decreet.

Beste collega's, zeker in tijden van economische schaarste dreigt de zorg voor het erfgoed al eens minder supporters te tellen. Niet geheel ten onrechte merkte de minister tijdens de behandeling in de commissie op dat er vaak een storm aan maatschappelijk protest opsteekt indien in een of ander ver buitenland belangrijke erfgoedwaarden worden bedreigd of vernield, bijvoorbeeld als gevolg van een oorlog, maar dat datzelfde maatschappelijke ongenoegen zich in eigen land als eens durft te keren tegen diegenen die de zorg voor het eigen erfgoed hoog in het vaandel hebben. Uiteraard is dit een discussie die je enkel met heel veel zin voor nuance kunt voeren. Het is ook geen exacte wetenschap: er zal dus altijd wel ruimte zijn voor wat verschillende interpretaties.

Over de hoofdlijnen wil ook onze fractie echter alvast geen twijfel laten bestaan. We zijn ervan overtuigd dat we ten aanzien van erfgoed, of dat nu materieel of immaterieel, gebouwd of landschappelijk is, de maatschappelijke plicht hebben om de nalatenschap die we doorkregen van vorige generaties, te koesteren en zorgvuldig te bewaren voor het nageslacht, ook wanneer harde economische argumenten worden ontwikkeld. Is het immers niet zo dat alles wat van waarde is, per definitie weerloos is, en dat er bijgevolg nood is aan een duidelijk decretaal kader, dat met voldoende daadkracht de nodige garanties biedt dat ook ons onroerend erfgoed op een adequate manier wordt beschermd en gewaardeerd?

Tijdens de parlementaire behandeling in de commissie kregen we de kans om zeer uitgebreid en tot in de kleinste details in te gaan op alle facetten van het ontwerp van decreet. Ik wil me in dit betoog dan ook beperken tot enkele concrete elementen die er voor onze fractie uitspringen. Sta me toe eerst even stil te staan bij het hoofdstuk dat de gemoederen ongetwijfeld het meest beroerde, namelijk dat van de archeologie. De huidige regelgeving kan inderdaad op zijn minst verouderd worden genoemd. Bovendien moest Vlaanderen eindelijk werk maken van de implementatie van het Verdrag van Valletta. We zijn ervan overtuigd dat, dankzij de in het nieuwe decreet opgenomen oppervlakenormen en procedures, toekomstige bouwheren heel duidelijk zullen weten waar ze aan toe zijn.

Bovendien bezorgt de integratie van de archeologienota in de aanvraagprocedure voor een stedenbouwkundige vergunning de initiatiefnemer een belangrijke tijdwinst.

Ik wil hier nog eens benadrukken dat de goedkeuring van de archeologienota door de administratie volgens ons geenszins aan een kafkaïaanse redenering is ontsproten. Integendeel, dit is een noodzakelijke stap die in het voordeel van de opdrachtgever en van de gemeenschap werkt. De vergelijking met een architect en een stedenbouwkundige vergunning is volledig terecht.

We zijn ervan overtuigd dat het door de verslaggever al aangehaalde meerderheidsamendement, dat de oprichting van meerdere archeologiefondsen toelaat, deze fondsen een

veel grotere slaagkans zal bezorgen. Aangezien beroepsgroepen zich sectoraal zullen kunnen organiseren, acht ik de kans dat archeologiefondsen zullen worden opgericht een pak groter. Dit zal het draagvlak voor een adequaat archeologiebeleid zeker en vast ten goede komen.

De 2 procentregeling voor occasionele bouwers die de minister heeft aangekondigd en die in het uitvoeringsbesluit uitvoering zal krijgen, zal er ongetwijfeld voor zorgen dat ook de particuliere bouwheer de zorg voor het erfgoed niet langer als een aanslag op zijn bouwbudget en bijgevolg als bedreigend zal beschouwen.

Er is ook tevredenheid omdat dit ontwerp van decreet het mogelijk maakt soepeler met de oude beschermingsbesluiten om te gaan. Het ontwerp van decreet creëert de mogelijkheid deze besluiten aan de hand van relevante beheersdoelstellingen te specificeren.

Het wordt tijd voor een positief verhaal met minder administratieve overlast. Ook dit kan het draagvlak verbreden. Een selectiever beleid, gekoppeld aan een minder stringente regeling met betrekking tot de machtigingen, kan budgettaire voordelen bieden. In tijden van budgettaire krapte kan dit voor de Vlaamse overheid positief zijn.

Volgens mij kennen we allemaal wel het voorbeeld van een 21e-eeuwse dakgoot die achteraan een beschermd gebouw hangt en die nu enkel mits toestemming kan worden vervangen. Het is zelfs nog erger. In het licht van een restauratiedossier moet hiervoor soms wel eens een subsidie worden toegekend.

Een volwassen beleid met betrekking tot het onroerend erfgoed kan bij voorkeur op een breed draagvlak rekenen. De vorige sprekers hebben dit punt ook al aangehaald. Dit vereist een open en professionele communicatie, ook met de zakelijke rechthouders.

Het meerderheidsamendement op artikel 6.1.6. komt hieraan tegemoet. Het biedt de eigenaars de kans op een volwassen wijze met de administratie in dialoog te treden. Op die manier zorgen we ervoor dat het definitief beschermingsbesluit zo veel mogelijk rekening houdt met de specifieke plannen en verzuchtingen van de betrokken eigenaars, zonder het algemeen maatschappelijk belang met betrekking tot de zorg voor het erfgoed onder druk te plaatsen.

Voor de volledigheid van de parlementaire behandeling van dit ontwerp van decreet wil ik deze bespreking even aanwenden om een correctie aan het schriftelijk verslag aan te brengen. Op pagina 77 staat te lezen dat ik zou hebben verklaard dat het horen van de zakelijke rechthouders geen schriftelijke weerslag krijgt, maar dat de tijdens de hoorzitting aangebrachte gemotiveerde elementen wel in de verdere besluitvorming aan bod moeten komen. Ik heb even met de commissiesecretaris overlegd. Ik heb het wel degelijk anders verwoord. Om geen onnodige discussies of misverstanden over de interpretatie van de parlementaire voorbereidingen te krijgen, wil ik even herhalen dat het volgens mij evident is van elke dergelijke hoorzitting een schriftelijk verslag op te stellen. Op die manier krijgen de zakelijke rechthouders de absolute zekerheid dat hun verzuchtingen op een volledige en objectieve wijze zullen worden behandeld.

Tijdens de parlementaire behandeling is de tijd die aan de bespreking van het hoofdstuk over de handhaving is besteed, zowat omgekeerd evenredig aan het gewicht van het hoofdstuk over de handhaving in het ontwerp van decreet.

Ik leid daaruit af dat de keuze om de handhaving meer administratief en minder strafrechtelijk te organiseren, duidelijk op brede instemming kan rekenen. Terecht, volgens ons. Het handhavingsluik is weliswaar uitgebreid, maar zeer evenwichtig, met de mogelijkheid tot een gedifferentieerde en dus verstandige aanpak in functie van het concrete geval. Geen sprake dus van handhavers die met spreekwoordelijke kanonnen op al even spreekwoordelijke muggen moeten schieten, maar ruimte voor maatwerk, overleg, bemiddeling en doortastend en snel optreden.

Onze fractie hoopt dan ook, minister, dat de manier waarop de handhaving in het decreet Onroerend Erfgoed vorm kreeg, straks als voorbeeld mag dienen voor de wijze waarop de

handhaving ook binnen andere beleidsdomeinen georganiseerd kan worden. Ik denk bijvoorbeeld aan Ruimtelijke Ordening. Misschien is het zelfs een goed idee om samen met of direct volgend op de goedkeuring van het ontwerp van decreet met betrekking tot de omgevingsvergunning de diverse handhavingssystemen volledig op elkaar af te stemmen en te integreren in één handhavingsdecreet op het omgevingsrecht. Mocht het ooit zo ver komen, minister, dan kan uw decreet met betrekking tot het onroerend erfgoed daarbij dienen als illustratie van hoe het overal zou moeten.

Sta me toe om af te sluiten met twee bekommernissen die door dit nieuwe ontwerp van decreet volgens ons nog niet volledig weggenomen worden. Ten eerste denk ik aan de rol van de lokale besturen. In uitvoering van het witboek Interne Staatshervorming krijgen de lokale besturen heel wat meer verantwoordelijkheid inzake onroerend erfgoed, toch die gemeenten die dat willen en kunnen. Ik vrees, minister, dat er op dat vlak nog wel wat werk op de plank blijft liggen. Heel wat lokale besturen zitten helemaal niet te wachten op bijkomende bevoegdheden. Ik vrees integendeel dat het leeuwendeel van de lokale besturen ervan overtuigd blijft dat het beleid inzake onroerend erfgoed een exclusieve bevoegdheid van de Vlaamse overheid zou moeten blijven, niet enkel wat de regelgeving betreft, maar ook en misschien zelfs vooral wat de financiering betreft. Wellicht zal ook dat meegenomen moeten worden bij de globale herijking van de middelen uit het Gemeentefonds.

Het zou voor het Vlaamse onroerend erfgoed ondertussen ongetwijfeld een goede zaak zijn mocht er voortgewerkt worden aan het besef dat niet enkel de Vlaamse, maar ook de lokale overheden dienen op te treden als rentmeester voor de nalatenschap van de generaties die ons voorgingen, een rentmeesterschap dat sowieso ook een aantal budgettaire consequenties heeft. Wellicht is dat de tol van onze westerse beschaving.

Een tweede bekommernis die met dit ontwerp van decreet niet echt een antwoord krijgt, en wellicht niet kon krijgen, is die van het noodzakelijke budget om een goed functionerend beleid inzake onroerend erfgoed uit te tekenen. Laat ons wel wezen: bij de modale burger blijft het maatschappelijke draagvlak voor een dergelijk beleid eerder beperkt. In deze budgettaire krappe tijden kunnen heel wat beleidsmakers moeilijk weerstaan aan de verleiding om te knippen in het budget van beleidsdomeinen die in de volksmond al eens tot de categorie van de luxeproducten worden gerekend. Ik vrees dat Onroerend Erfgoed daarbij al eens in beeld komt.

Minister, het wordt voor u, en vast en zeker ook voor uw opvolger, een zwaar karwei om de ambities van dit ontwerp van decreet ook in daden te kunnen omzetten. Het kader is uitgetekend, straks krijgen we de uitvoeringsbesluiten. Dan is alvast de mogelijkheid geschapen om het beleid met de nodige ambitie voort te zetten. (*Applaus*)

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Minister, het afgelopen anderhalf jaar hebt u telkens opnieuw gezegd dat er overleg plaatsvond met alle betrokkenen uit de erfgoedsector, om een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak te creëren.

Als de hoorzittingen één ding geleerd hebben, dan is het dat u de leden van deze commissie toch een beetje zand in de ogen hebt willen strooien. Zowat iedereen die hier werd uitgenodigd, heeft gezegd dat het te betreuren valt dat er met eerder geformuleerde opmerkingen en suggesties niet zo veel is gebeurd. Slechts een klein amendement van een collega van Groen werd aanvaard. Het feit dat u zelf de voorstelling van het ontwerp van decreet beperkt tot het doorlopen van enkele titels gedurende een half uur, vind ik ook al veelzeggend.

Wanneer we de hoorzitting moeten samenvatten, dan komt een klein maar vooral veelzeggend woord telkens opnieuw naar voren: het woordje ‘on’. Woorden als ‘onevenwichtig’, ‘onvoldoende draagvlak’, ‘juridisch onjuist’ passeerden telkens weer de revue. Dat een oppositiepartij een dergelijke woordenschat gebruikt, is voor velen nog te begrijpen, maar dat

instanties als het eigen strategisch adviesorgaan, de notarissen, de bouwsector, de vastgoedontwikkelaars en de producenten van baksteen allemaal en onafhankelijk van elkaar die woorden in de mond nemen, is voor ons veelzeggend. Het wijst erop dat van het noodzakelijke maatschappelijke draagvlak bijzonder weinig in huis is gekomen in een sector die dat nochtans zo hard nodig heeft en op de inzet van zo vele vrijwilligers moet rekenen. Ik denk dat Anne Mie Draye, die als internationale experte inzake erfgoedregulering toch een no-nonsensekijk heeft op de zaken, het misschien nog het duidelijkst verwoordde: “Dat er nood is aan een nieuw Onroerendergoeddecreet zal niemand ontkennen. De volgende tekst voldoet echter niet aan de verwachtingen.” Dit waren haar letterlijke woorden. In alle gevallen als deze is het beter om opnieuw van een wit blad te starten, was haar conclusie.

Minister, uiteraard voelden wij aan dat de meerderheid dit ontwerp van Onroerendergoeddecreet door het Vlaams Parlement zou jagen. Tijdens de hoorzittingen in de commissie lieten uw partners in de regering nog wat spierballen rollen, maar tijdens de bespreking van de amendementen bleek dat de brullende leeuw er een was zonder klauwen en zonder tanden. Niet meer dan enkele technische amendementen werden in de marge aangenomen. Het resultaat is er dan ook naar. Nergens gaat er iets wervends uit van de tekst, nergens iets positiefs. Problemen worden uit de weg gegaan en krijgen geen oplossing. Als er knopen moeten worden doorgehakt, worden gemakkelijksoplossingen gekozen boven structurele en gedragen antwoorden.

Het zou ons in het kader van deze bespreking natuurlijk te ver leiden om uit te weiden over punten en komma's. Ik zal me dan ook beperken tot algemene en globale opmerkingen die de geformuleerde kritiek ondersteunen en bevestigen.

De eerste steeds terugkerende kritiek heeft betrekking op de onevenwichtigheid van de tekst. Bijvoorbeeld inzake archeologie en vooral handhaving is die bijzonder gedetailleerd, terwijl aan een aspect als beheer en financiering nauwelijks enkele bladzijden worden besteed. Nochtans weet iedereen dat erfgoedzorg in de praktijk vooral gebaseerd is op beheer. De woorden 'regelmatig onderhoud' zijn misschien één keer in de hele tekst te vinden. Dat maakt veel duidelijk. Iedereen zal het erover eens zijn dat handhaving het sluitstuk is van een goed beleid, maar in dit ontwerp van decreet lijkt het op de eerste plaats te komen. Iemand die even buiten de lijntjes gaat, wordt hier geconfronteerd met een batterij aan administratieve en strafrechtelijke maatregelen. Dat de meeste eigenaars en beheerders van het erfgoed zich met volle passie en gedrevenheid inzetten, wordt hier als bijzaak beschouwd. Op jaarbasis worden er door de inspectie maximaal enkele tientallen inbreuken vastgesteld en pv's opgemaakt. Maar deze Vlaamse Regering vindt het desondanks nodig om op vlak van de zorg voor het erfgoed het instellen van een politiestaat te verkiezen boven het vertrouwen in de gedrevenheid van de sector.

De omvang en inhoud staan in schril contrast met de informatie die over premies wordt gegeven. Wordt er opnieuw met een onderhoudspremie gewerkt? Wat met de beheerspremies voor dorps- en stadsgezichten? En wat met de belofte dat de omvang van de restauratiepremies gelijk blijft, terwijl het Provinciefonds niet wordt geïndexeerd? En hoe gaan de ondertussen schandalig lange wachtlijsten worden weggewerkt? Het zijn allemaal vragen waarop geen enkel antwoord is geformuleerd. Of toch wel. In tegenstelling tot uw belofte, minister, dat de omvang van de premies gelijk zou blijven, was er al een voorstel van de meerderheidspartijen om die premies misschien toch te gaan beperken. Bijvoorbeeld voor de gebouwen bestemd voor de eredienst, betekent het dat de factuur naar de lokale besturen wordt doorgeschoven.

Dan hebben we het nog niet eens gehad over misschien wel het belangrijkste financiële vraagstuk, dat van het archeologiefonds. Alle belangenorganisaties hebben tijdens de hoorzitting één ding duidelijk aangegeven: zij zijn allemaal gewonnen voor een solidariteitsfonds en zijn graag bereid daarin te participeren in een een-op-eenrelatie, waarbij 1 euro van de overheid staat tegenover 1 euro van de privé. Blijkbaar weigert u hierover elke

dialoog en houdt u vast aan de eenzijdige en foute interpretatie van het Verdrag van Malta, dat alle kosten duwt op de nek van wat u de veroorzaker noemt. Malta voorziet nochtans duidelijk in een gedeelde verantwoordelijkheid.

Dat brengt ons bij een andere vaak gehoorde kritiek. Hoewel u in de memorie van toelichting aangeeft dat de geratificeerde internationale verdragen worden geïmplementeerd, gebeurt dat alleen wanneer u dat toevallig uitkomt. Bijvoorbeeld inzake de integratie van archeologie in de ruimtelijke planning blijft het oorverdovend stil. Een overzicht van de gekende sites is één ding, maar er is veel meer nood aan de inschatting waar archeologische sites zich kunnen bevinden. Dat zou kunnen door eindelijk werk te maken van de archeologische waarderingskaarten. Recent werden de resultaten voorgesteld van een project waarbij geofysische data werden gecombineerd met een zeer beperkte opgraving en waardoor potentiële archeologische relictten in kaart kunnen worden gebracht.

Over dat alles is niets, maar dan ook niets, terug te vinden in de hele tekst. De verantwoordelijkheid en dus ook de rekening worden vrolijk doorgeschoven naar de zogenaamde 'veroorzaker'. Uit bijvoorbeeld de reactie van baksteenproducenten blijkt dat we hier economisch met vuur aan het spelen zijn. Ik voel er niets voor om binnen enkele maanden of jaren in dit parlement te moeten gaan debatteren over de teloorgang van die industrie en de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering daarin.

Bovendien weigert u pertinent lessen te trekken uit het verleden. Iedereen is het erover eens dat de Centrale Archeologische Inventaris niet werkt. Die wordt weliswaar stilletjes afgevoerd, maar zonder dat de uitdagingen worden aangepakt. Hoe geloofwaardig is het om in de tekst te stellen dat het systeem van de vondstmeldingen goed werkt, terwijl uit alle analyses blijkt dat er op jaarbasis slechts een handvol meldingen gebeuren?

En waarom investeert u middelen en mensen in een grootschalig onderzoek naar de Slag van Lafelt, met als eerste stap in het traject het op zoek gaan naar de vele onbekende vondsten in de verzamelingen? U maakt er zich vanaf door een aantal algemeenheden te poneren, zoals het uitgangspunt dat overal in Vlaanderen de potentie om archeologische relictten te vinden even groot is. Iedereen met enig gezond verstand weet dat dat niet waar is. Of wat bedoelt u met het feit dat elke vindplaats in zijn geheel moet worden onderzocht? Hoe verhoudt zich dat tot het streven om zoveel mogelijk in situ te behouden? En wie zal de kosten daarvoor moeten dragen? Allemaal pertinente onbeantwoorde vragen.

Dezelfde nonchalance houdt u aan wanneer het gaat om de metaaldetectoristen. Het is werkelijk naïef ervan uit te gaan dat enkele liefhebbers hun favoriete tijdverdrijf niet mogen uitoefenen. Wie al eens op verzamelbeurzen rondwandelt of af en toe eens naar een koopjessite surft, ziet wat een groot aantal vondsten hier te gelde worden gemaakt.

Minister, mijn fractie stelt zich ook vragen bij de bevoegdheden die aan de onroerenderfgoedgemeenten worden doorgegeven. De afgelopen jaren heeft de Vlaamse overheid heel wat zaken doorgegeven aan de lokale overheden, vaak zonder dat daar middelen tegenover stonden. Het is maar de vraag of dat in een zo gespecialiseerde materie als de erfgoedzorg een goed idee is. Vandaag zien we dat nauwelijks een handvol steden een erfgoeddienst hebben. In veel gevallen bestaat het gevaar dat een ambtenaar dat takenpakket er nog maar eens bij krijgt.

Het valt dan ook op dat er nauwelijks kwalitatieve eisen worden gesteld ten aanzien van deze gemeenten. Bijvoorbeeld voor intergemeentelijke samenwerking volstaan parameters als inwoners en oppervlakte. Wat bijvoorbeeld met een gemeente met slechts een handvol beschermde monumenten, of wat met de voorbeeldfunctie van de gemeente? Wat dat betreft geeft mijn fractie het voorbeeld van Laakdal. Jarenlang heeft de gemeente de houtzagerij verwaarloosd. U hebt hen daarvoor beloond met een declassering. Is dat dan nog een erfgoedgemeente?

Minister, ik kan zo nog even doorgaan. Het ontwerp van decreet hangt met haken en ogen aan elkaar. Definities zijn onvolledig en niet correct. Voor de zakelijke rechthouder of de eigenaar

van cultuurgooderen gelden diverse bepalingen, ook al hebben ze dezelfde verantwoordelijkheden. Ook de notarissen gaven aan dat ze met betrekking tot de inventaris op de databankbeschermingen grote problemen verwachten. Die systemen werken immers niet.

Of nog, het is verre van duidelijk waarom de instrumenten ankerplaatsen en erfgoedlandschappen nu worden vervangen door de erfgoedrichtplannen. U stelt het alsof het allemaal eenvoudig wordt en meer rechtszekerheid zal geven. Op het vlak van een van de prioriteiten, het beschermen van de slagvelden van de Eerste Wereldoorlog, blijft het bijzonder stil en blijft het inzetten van die instrumenten achterwege.

Elke integrale benadering ten spijt, hebt u elke band met Ruimtelijke Ordening doorgeknipt en krijgt u daar vandaag de rekening voor gepresenteerd. Ook de wisselwerking met andere beleidsdomeinen zoals Cultuur of Natuur blijkt vaak zeer ver te zoeken. Dat wordt ook duidelijk voor het werelderfgoed. Het is me een raadsel hoe u kunt blijven zeggen dat het de betrokken steden en gemeenten zijn die hun verantwoordelijkheid moeten opnemen, terwijl een van de basisgegevens voor een erkenning als werelderfgoed, een bescherming op het meest geëigende niveau is. Vlaanderen beschermt en legt erfgoedwaarden op, maar zegt vervolgens aan de betrokken lokale besturen dat ze maar hun plan moeten trekken.

Minister, de erfgoedsector is een belangrijke sector. Restauraties zijn bijzonder arbeidsintensief. Veel mensen zetten zich er dagelijks belangeloos voor in. De terugverdieneffecten op het vlak van toerisme zijn bijvoorbeeld enorm.

Deze sector verdient beter dan een decreet met meer juridische onduidelijkheden dan concrete mogelijkheden. Deze sector verdient beter dan een decreet waarin de Vlaamse overheid haar eigen verantwoordelijkheid weigert op te nemen en die om allerlei drogredenen afschuift op andere lokale overheden. Deze sector verdient beter dan een decreet waarin sommige zaken te detaillistisch zijn geregeld en voor andere zaken wordt verwezen naar uitvoeringsbesluiten of waarin belangrijke onderdelen in de tijd worden vooruit geschoven zonder eindtermijn.

Minister, was u echt begaan met het welzijn van de erfgoedsector, dan had u geluisterd naar de commentaar van de mensen die in de hoorzittingen zijn gepasseerd en die de vinger aan de pols houden. Dan was u gestart met een nieuw wit blad. Dan had u iedereen effectief rond de tafel gebracht en werk gemaakt van een gedragen en maatschappelijk aanvaard decreet waarin bescherming, beheer en financiering –die dingen die de actoren echt bezighouden– de basis vormen. U hebt dat niet gedaan. U moet en zou uw prijs van het Onroerenderfgoeddecreet binnenhalen. De prijs die de onroerenderfgoedsector zal moeten betalen voor die onverzettelijkheid, is zeer hoog. Het is een decreet dat niet zal werken met veel onduidelijkheden, en een gemiste kans om de verschillende systemen uit het verleden op elkaar af te stemmen. Kortom, zoals een collega het verwoordde, dit ontwerp van decreet is een draak en het is onwaardig om goedgekeurd te worden door elk zichzelf respecterend parlement.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, minister, collega's, het Onroerenderfgoeddecreet heeft inderdaad een lang traject achter de rug, zoals hier al is gezegd. Het is geen wandeling door het park gebleken om een nieuw Onroerenderfgoeddecreet te schrijven. Dat kan niet alleen de huidige minister getuigen, maar ook de vorige. Misschien is het daarom dat collega Van Volcem zo pinnig deed: omdat het de vorige keer niet gelukt is en nu wel. Met een wit blad herbeginnen na al dat voorbereidend werk, ook al door de vorige regering, zou natuurlijk toch wel een heel pijnlijke ervaring zijn geweest. (*Opmerkingen van mevrouw Mercedes Van Volcem*)

Collega's het ontwerp van decreet voert een aantal administratieve vereenvoudigingen door en wil enkele procedures vereenvoudigen en versnellen. De grote uitdaging hierbij is dat dit niet ten koste gaat van het onroerend erfgoed zelf.

De regelgeving is vandaag niet altijd duidelijk, dat weten we. Ze is door de jaren heen tot stand gekomen als een soort blokkentoren van verschillende decreten en uitvoeringsbesluiten, onder meer oude regelgeving zoals de wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen, of het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten.

Dit nieuwe ontwerp van decreet brengt de verschillende elementen samen en past de regelgeving op een aantal punten aan aan de context van vandaag. Zo wordt uitvoering gegeven aan het verdrag van Valletta met betrekking tot archeologie. Zo wordt het onroerend erfgoed ook geïntegreerd in de processen van ruimtelijke ordening en is er afstemming met de regelgeving inzake leefmilieu, natuur en bos. Dat moet leiden tot een grotere transparantie, snellere procedures en meer rechtszekerheid voor de betrokkenen.

Het ontwerp van decreet richt één technische adviesraad op, namelijk de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, die een samenvoeging is van de bestaande Expertcommissie en de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML). Dat was een gevoelig punt, zo bleek ook tijdens de hoorzittingen, maar ik denk dat dit toch de goede manier van werken is.

De erkenning als onroerenderfgoeddepot wordt ingevoerd, wat de kwaliteit van de depots moet versterken en een betere spreiding over Vlaanderen moet verzekeren. De eenmalige aanduiding als erkend archeoloog vervangt het telkens opnieuw moeten beantwoorden aan een kwaliteitstoets in het kader van opgravingsvergunningen.

De erkenning als metaaldetectorist moet een einde maken aan de illegaliteit van metaaldetectie en aan het gedoogbeleid dat vandaag de boventoon voert.

Er zou ook een kwaliteitslabel moeten komen voor erfgoedondernemers. Beroepsprofielen kunnen daarbij een belangrijke rol spelen.

Bij de vaststelling van een inventaris komt er een openbaar onderzoek zodat betrokkenen opmerkingen kunnen formuleren, weliswaar feitelijke opmerkingen. We hebben het daar uitvoerig over gehad in de voorbesprekingen.

Met het implementeren van de internationale afspraken van Valletta zetten we een nieuw archeologietraject op. Of iemand dat traject moet doorlopen, hangt onder meer af van de oppervlakte van het perceel en van zone waarin het is gelegen. De vorige sprekers zijn daar uitvoeriger op ingegaan.

Het deel archeologie in het ontwerp van decreet is inderdaad erg uitgebreid, mevrouw Van Volcem. Maar precies op dat gebied waren aanpassingen echt nodig om voortaan in een stabiele en rechtszekere context te kunnen werken.

De procedure van bescherming van onroerend erfgoed is aangepast. De termijnen zijn ingekort waardoor een eigenaar sneller weet waar hij aan toe is. Voorafgaand aan een bescherming wordt verplicht advies ingewonnen bij het college van burgemeester en schepenen, bij de Vlaamse administratie en bij de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed. De gemeente organiseert een openbaar onderzoek tussen de voorlopige en de definitieve bescherming. In een aantal gevallen kan een bescherming worden gewijzigd of geheel of gedeeltelijk worden opgeheven. Dat kan bijvoorbeeld wanneer de erfgoedwaarden onherstelbaar zijn aangetast, wanneer het verplaatsen van het erfgoed noodzakelijk is of wanneer het algemeen belang dat vereist.

Het handavingsinstrumentarium krijgt een meer administratieve en een minder gerechtelijke klemtoon. We denken dat dit een goede zaak is. Het handavingshoofdstuk biedt mogelijkheden voor een zachte aanpak of voor een harde aanpak, naargelang van de ernst van het dossier. Maatwerk is mogelijk en herstel kan in een aantal gevallen ook via een minnelijke schikking worden nagestreefd. Mevrouw Van Volcem, dat u uitgerekend op het handavingsluik kritiek uit, verbaast me een beetje. Ik denk dat dit een stap vooruit is.

De afschaffing van de koppelsubsidies ligt al heel lang op tafel. Die afschaffing is nu een feit. Gemeenten krijgen extra bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Ze kunnen erkend worden als onroerendergoedgemeente. Op dat ogenblik kunnen ze sommige taken van het Vlaamse niveau overnemen, bijvoorbeeld toelating geven voor werken aan beschermde monumenten waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig is of het uitvoeren van de verplichte onroerendergoedtoets bij een aanvraag tot sloop van een gebouw op de vastgestelde inventaris onroerend erfgoed.

Ook een erkende intergemeentelijke onroerendergoeddienst kan dergelijke opdrachten uitvoeren. Die formule maakt het mogelijk dat ook de kleinere gemeenten de krachten bundelen. De gemeenten blijven een belangrijke rol spelen, zelfs een sterkere rol dan vroeger, in de procedure tot bescherming van onroerend erfgoed, monumenten, landschappen of archeologische sites en in de procedure tot wijziging of opheffing van beschermingsbesluiten. Het zijn trouwens de gemeenten die het openbaar onderzoek organiseren en advies uitbrengen aan de minister.

De gemeentebesturen zijn belangrijke partners in het opstellen van onroerendergoedrichtplannen en de daaruit voortvloeiende actieplannen. Is met dit ontwerp van decreet nu alles rozengeur en maneschijn? Ik denk het niet. Dit zal een goed decreet blijken wanneer enkele essentiële randvoorwaarden vervuld worden. De decreetgever heeft die randvoorwaarden niet altijd zelf in de hand.

De gemeenten krijgen extra bevoegdheden en verantwoordelijkheden maar ze zullen die verantwoordelijkheid ook moeten nemen. De heer Van Dijck citeerde me inderdaad correct uit de commissie. Ik hoorde daarnet ook dezelfde bezorgdheid bij de heren Sauwens en Vanlerberghe.

Gemeenten staan zeer dicht bij de mensen, lees eigenaars van erfgoed, en hun individuele belangen. Dat vertroebelt vaak een correct oordeel in het algemeen belang. Dat is zo in de ruimtelijke ordening, en dat kan ook hier het geval zijn.

Heel concreet: als de gemeente bijvoorbeeld niet zelf de verantwoordelijkheid neemt bij bouwvergunningen in beschermde dorpsgezichten, dan kan het wegvallen van een bindend advies van het agentschap Onroerend Erfgoed inderdaad een bedreiging worden voor het bouwkundige erfgoed in die beschermde dorpsgezichten.

Wij geven bewust, heel bewust, in dit ontwerp van decreet een groot vertrouwen aan de lokale besturen, maar zij moeten bewijzen dat ze die verantwoordelijkheid aankunnen.

Het tweede punt, het afschaffen van de koppelsubsidies, is een logische stap, maar ik heb steeds gezegd dat een belangrijke randvoorwaarde is dat het totale beschikbare budget voor restauraties en onderhoud – voortaan noemen we dat ‘beheerspremies’ – niet kleiner wordt. Dat is grotendeels zo: voor dossiers van particulieren wordt het provinciale aandeel toegevoegd aan het gewestelijke. Die massa blijft dus gelijk. Alleen de gemeentelijke inbreng kan een ander verhaal zijn: ook daar zal een en ander afhangen van de verantwoordelijkheidszin van de gemeenten. Zij krijgen de ruimte, maar de vraag is of zij bereid zijn ook in de toekomst hun financiële steentje bij te dragen, bijvoorbeeld door het goedkeuren van een gemeentelijk subsidiereglement.

Het derde punt gaat erover dat het parlement erop heeft aangedrongen dat er, wat de restauratie- en onderhoudspremies betreft, percentages in het decreet zelf zouden staan. Die stonden er aanvankelijk niet in, maar staan er nu wel in. Dat is volgens ons een goede zaak. Maar, zoals de minister heeft gezegd in de commissie, is wat nu aan premies in het ontwerp van decreet staat, enkel betaalbaar als de budgetten voor erfgoed in de toekomst worden verhoogd. Ik hoorde datzelfde pleidooi ook bij mevrouw Brouwers, de heer Sauwens en de heer Vanlerberghe. Mijns inziens verdient het misschien ook aanbeveling om de percentages die nu worden ingeschreven ten gunste van restauraties door particulieren, op termijn dichter te brengen bij die voor restauraties door overheden.

Collega's, wat ons betreft, worden met dit ontwerp van decreet dus stappen vooruit gezet. De intenties van de Vlaamse overheid, van dit parlement, zijn nobel, maar de goede werking van dit nieuwe decreet zal in belangrijke mate afhangen van de gemeenten. Als zij hun verantwoordelijkheid nemen wat betreft vergunningen, beschermingen, financiering en handhaving, dan zal dit ontwerp van decreet een goed ontwerp van decreet blijken te zijn.

De zorg voor het erfgoed is van buitengewoon belang als tastbare uiting van onze identiteit, als ankerpunten voor een wijk, een gemeente, een samenleving. Bovendien is het onroerend erfgoed niet alleen een motor voor een sector als het toerisme, zoals mevrouw Van Volcem heeft gezegd, maar ook voor de bouwsector. Minister, recent onderzoek uitgevoerd in uw opdracht, heeft andermaal bevestigd dat elke euro die in erfgoed wordt geïnvesteerd, vele keren wordt terugverdiend. Ik hoop, collega's, dat deze vaststelling alleen al een voldoende motivatie zal zijn voor alle betrokkenen en overheden om zich voluit in te zetten voor het maximale behoud van ons gebouwde patrimonium. Ik dank u.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Mijnheer Vandaele, ik weet dat u liefhebber bent van het onroerend erfgoed, net als ikzelf. U houdt hier een pleidooi voor het gelijkschakelen van de percentages voor restauratie door particulieren met de percentages voor restauratie door overheden. U zegt dat dat wat u betreft – ik veronderstel dus ook wat uw partij, de N-VA, betreft – zo zou moeten zijn. Het ontwerp van decreet betreffende het onroerend erfgoed moet worden goedgekeurd. U houdt daar net een pleidooi voor. Uw partij heeft twee ministers in de regering die bevoegd zijn voor die materie: enerzijds minister Bourgeois, bevoegd voor het onroerend erfgoed, en anderzijds minister Muylers, bevoegd voor de begroting. Wel, waarom werd het niet gerealiseerd? Heel de sector, alle mensen die zo'n pand bezitten, weten dat een dergelijke renovatie veel duurder en veel arbeidsintensiever is dan een gewone renovatie.

Als u het draagvlak voor erfgoed en voor de monumenten wilt vergroten, hebt u in mij een partner.

Maar ik vind dat u een beetje een rad voor onze ogen draait, want u bent zelf bevoegd om dat vandaag te realiseren, maar u doet dat niet.

De heer Wilfried Vandaele: Collega, uw partij was in de vorige regering bevoegd, maar heeft niet eens een decreet kunnen maken. U hebt niet eens een decreet op papier gekregen. Wij hebben het godverdorie toch gedaan.

Om inhoudelijk op uw opmerking in te gaan: we hebben een weg afgelegd. Aanvankelijk stonden er geen percentages van de premies in het decreet. In overleg met de meerderheidspartijen hebben wij geoordeeld – en de argumentatie is door collega Sauwens gegeven – om toch percentages te bepalen, al is het maar om er de volgende regering op te wijzen dat er zorg voor moet zijn, dat er budgetten nodig zullen zijn. Wij hebben dat dus gaandeweg aangepast. Inderdaad, we hebben beslist om de huidige percentages in het decreet in te schrijven. Het is de status-quo van wat het nu is.

Als u goed hebt geluisterd – en ik neem aan dat u dat doet, want het zou mij bijzonder verdrieten als u niet goed naar mij zou luisteren –, hebt u gehoord dat ik heb gezegd dat het in de toekomst, naar mijn mening, goed zou zijn dat die percentages dichterbij elkaar komen. Ik heb niet gezegd 'gelijkstellen', maar ik denk zelfs dat ik heb gezegd "aanbeveling zou verdienen dat de bedragen dichterbij elkaar zouden komen."

Ik heb de vergaderingen ook bijgewoond en u hebt heel wat amendementen ingediend die helaas niet zijn aanvaard in de commissie. Ik kan me niet herinneren dat er een amendement bij was dat voorstelde om de percentages voor particulieren en overheden gelijk te stellen, tenzij ik iets over het hoofd heb gezien.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Ik heb wel andere amendementen ingediend om tot meer financiering en meer financiële aftrek te komen voor mensen die een bouwkundigerfgoedpand

hebben, die een monument hebben, die in een dorpsgezicht wonen. (*Opmerkingen van de heer Wilfried Vandaele*)

Het maakt niet uit. Het gaat erover dat er meer middelen moeten zijn. Ik heb heel goed naar u geluisterd, dus ik maak u absoluut niet verdrietig. Moesten wij de kans krijgen, dan zouden wij er zeker voor zorgen dat de restauratiepremies en de percentages voor privé-eigenaars dichter bij elkaar komen. In die zin hebt u aan mij een partner. Wat ik betreurt, is dat u vandaag de macht hebt, dat u de kracht van de verandering beweert te zijn, maar dat niet bent want u hebt gewoon de status-quo ingeschreven.

De heer Wilfried Vandaele: Nogmaals, u had in de vorige regering de macht. U hebt niet eens een ontwerp van decreet gemaakt.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Beter iets niet doen dan iets slecht doen.

De heer Wilfried Vandaele: Ik denk dat dat genoeg zegt.

In de bespreking in de commissie en zeker in de overlegvergaderingen met de meerderheidspartijen, is er zeer veel aandacht besteed aan het feit dat er in de toekomst extra aandacht aan fiscale en parafiscale instrumenten moet worden gegeven. Ik denk dat er een consensus was, maar je kunt natuurlijk niet alles tegelijk doen. Ik begrijp uw vurigheid waarmee u meteen alles wilt realiseren, liefst nog voor het reces, maar dit kan gewoon niet. Het is zo'n complexe materie. We hebben gedaan wat we konden. We zijn zover gegaan als we konden en in de toekomst kunnen er zeker nog extra dingen gebeuren en dan kijken we ook in de richting van fiscale instrumenten.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Mijnheer Vandaele, om veranderingen te realiseren in de samenleving, is er net veel vuur nodig.

De heer Wilfried Vandaele: Ik ben blij dat u zo vurig bent en dat u mij daarnet een bondgenoot en een partner hebt genoemd. Misschien beleven we er samen nog plezier aan.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Voorzitter, ik wou de heer Vandaele nog een paar vraagjes stellen. Ik heb ook goed geluisterd naar u en vooral uw inleiding deed mij toch mijn wenkbrauwen fronsen.

U zegt dat dit ontwerp van decreet versnelling en vereenvoudiging teweeg zal brengen en dat er meer rechtszekerheid zal zijn voor de betrokkenen. Ik ben geen lid van de commissie Onroerend Erfgoed, maar ik heb wel de stukken gelezen en ik heb een paar vergaderingen en hoorzittingen bijgewoond. Volgens mij hebt u niet alles goed gehoord. Ik heb gehoord dat de verschillende actoren grote bekommernissen hebben op het vlak van de versnelling en van de vereenvoudiging, want volgens de sector zijn die er niet. Er is grote onduidelijkheid over de regelgeving. Een aantal zaken zijn heel gedetailleerd, maar een aantal andere zaken zijn heel algemeen. De actoren uitten hun bezorgdheid omdat ze niet weten welke richting wordt uitgegaan.

U weet ongetwijfeld dat wanneer een projectontwikkelaar of een eigenaar gevat wordt door een onroerend goed met archeologische opzoekingen, dat de kostprijs sterk verhoogt. Ik ben het met u eens dat erfgoed van heel groot belang is en ik denk dat niemand hier in het halfroond een andere mening is toegedaan, maar als we dan de minister van Wonen horen die pleit voor betaalbaar wonen, dan vraag ik mij af of we met dit ontwerp van decreet die betaalbaarheid van wonen wel zullen kunnen nastreven. Uiteraard zullen de projectontwikkelaars en eigenaars die worden geconfronteerd met de verhoogde kosten, die kosten doorrekenen. Hoe staat u ten opzichte van betaalbaar wonen?

Aangezien u zo veel belang hecht aan de rol van de gemeenten, van de lokale actoren, wil ik ook graag van u weten wat u denkt van de verhoogde informatieplicht ten aanzien van de burgers. Ik ben voorstander van een groot maatschappelijk draagvlak. Ik ben er dus ook

voorzitter van dat de burgers goed moeten worden gehoord en dat ze hun zeg moeten krijgen, maar ik heb in een commissievergadering meegedeeld dat er een addertje onder het gras kan zitten. Hoe meer verschillende actoren betrokken worden in een hearing, hoe meer mogelijkheden er bestaan om een zaak op de lange baan te schuiven.

De voorzitter: Mevrouw De Waele, wilt u afronden door uw vraag te stellen? We hebben nog heel veel op de agenda staan vandaag.

Mevrouw Patricia De Waele: Mogen wij hier onze mening geven of niet? Ik vind dit belangrijk.

Mijnheer Vandaele, ziet u dan geen vertragingseffecten als de gemeenten de vrije hand krijgen?

En ik heb nog een laatste vraag. U sloot af met de bedenking dat elke euro die geïnvesteerd wordt in onroerend erfgoed, vele malen terugverdiend wordt. Waarom hebt u het amendement dan niet gesteund waarin staat dat er tegenover elke euro die de privésector investeert, een euro van de Vlaamse overheid moet staan?

De heer Wilfried Vandaele: Mevrouw De Waele, dit zijn een hele reeks vragen, het is bijna commissiewerk. U vraagt hoe ik tegenover betaalbaar wonen sta in het licht van dit ontwerp van Erfgoeddecreet. De samenleving heeft verschillende behoeften en zorgen. Het behoud van erfgoed is er eentje. Betaalbaar wonen is er eentje. En zo zijn er nog een stuk of tien, of meer. Ik zal niet zeggen dat ze af en toe eens in conflict komen met elkaar, maar ze komen wel af en toe eens heel dicht bij elkaar. Het is dan natuurlijk de opdracht van de overheid om ze tegen elkaar af te wegen, om de ene keer wat meer in de ene richting en de andere keer wat meer in de andere richting te gaan. Dat zal ook zo zijn in dit dossier. Toen u de vraag stelde, dacht ik meteen ook aan voorbeelden die ik ken, en die u ook kent, waar er zelfs sociale huisvesting mogelijk wordt gemaakt in beschermde monumenten of in erfgoedpanden. Ze hoeven elkaar niet noodzakelijk te bijten. (*Opmerkingen van mevrouw Mercedes Van Volcem*)

U had het over de hoorzittingen. Het is natuurlijk zo dat sommige betogen tijdens de hoorzittingen elkaar tegenspreken. Het is dan ook moeilijk om ermee om te gaan. Bovendien denk ik dat aan de hand van het werk dat we hebben gedaan na de hoorzittingen, geluisterd is naar een aantal opmerkingen van de sector en dat er in de amendementen rekening mee werd gehouden.

U had het dan specifiek over de archeologie, en dat die een meerkost met zich meebrengt. Ja, maar uitgerekend in dit ontwerp van decreet hebben we heel wat verzachtende maatregelen genomen om precies op het gebied van archeologie meer zekerheid te bieden. Je hebt het archeologiefonds of, waarschijnlijk: de archeologiefondsen. Er is ook duidelijk gezegd waar wel en waar geen onderzoek moet gebeuren. Er is de mogelijkheid van vooronderzoek. Juist hier is winst gemaakt. Juist hier wordt, voor mensen die daarmee worden geconfronteerd, de zaak vergemakkelijkt.

Hoe sta ik tegenover inspraak? Ik vind inderdaad dat de mensen inspraak moeten krijgen, zeker als er dossiers lopen in hun omgeving of als ze zelf eigenaar zijn of zakelijk rechthouder op een pand. De inspraak moet er zijn, maar ook daar heb je weer dat evenwicht. Dat heb je ook in andere zaken. Mijnheer Sauwens, dat is ook in uw commissie Versnelling aan de orde gekomen. Je hebt enerzijds de behoefte van mensen aan inspraak. We hebben dat ook al met betrekking tot Ruimtelijke Ordening een aantal keren gehad. Men moet alle mogelijkheden openlaten opdat mensen inspraak kunnen hebben en hun rechten laten gelden. Maar aan de andere kant moet je ook een oplossing zoeken om dat niet ten eeuwigden dage te rekken. Je moet op een bepaald moment een beslissing kunnen nemen. Ook hier is het een kwestie van evenwicht.

Mevrouw Patricia De Waele: Mijn fractie betreurt dat er niet gezocht is naar een breder draagvlak tussen erfgoedbelang en eigenaarsbelang. Dat is mijn conclusie.

De heer Johan Sauwens: Men verwijst altijd naar de hoorzittingen. Mevrouw De Waele, er zijn weinig ontwerpen van decreet waar de hoorzittingen zulke gevolgen hebben gekregen in de amendering van het oorspronkelijke ontwerp van decreet. U moet de tekst vandaag lezen. Er is serieus vereenvoudigd, het gaat versnellen, en tegelijkertijd is er een heel grondige kwaliteitszorg. Het is zoals de heer Vandaele zegt: men gaat veel meer zekerheid hebben.

Maar, mevrouw De Waele, u hebt wel een punt. Minister, het is belangrijk dat men in de uitvoeringsbesluiten niet opnieuw de bureaucratie laat doorgroeien. Men moet de formalisering minimaliseren.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, collega's, minister, goede morgen. Ik heb veel te veel materiaal, maar ik zal mij proberen te beperken. Ik zal niet herhalen wat ik al in de commissie heb gezegd. Ik zal mij concentreren op een aantal kernkritieken en -bedenkingen.

Professor Draye zei op de hoorzitting: "Het is een goede intentie om een geïntegreerd decreet te schrijven, maar de uitwerking is dat helemaal niet." Dat is ook de teneur van mijn betoog, maar ook, mijnheer Sauwens, van heel veel actoren die we hebben gehoord in de hoorzittingen. Het waren overigens interessante hoorzittingen, met heel veel goede mensen, maar ook met strenge adviezen in de bundel van de officiële Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening (SARO), en met bedenkingen van mensen uit de omgeving van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML). Er waren op dat moment heel veel bedenkingen waarmee de minister in zijn ontwerp tekst weinig of geen rekening had gehouden, tot ergernis van heel veel actoren in het veld.

En inderdaad, mijnheer Sauwens, na de hoorzittingen zijn er vanuit de commissie, met dank aan de meerderheid, een aantal amenderingen aangebracht die het ontwerp van decreet op een aantal pijnpunten ernstig hebben verbeterd. Dat wil ik toegeven. Het is een mooi voorbeeld geweest van de rol die een parlement inzake decreetgeving kan spelen. De meerderheid en ook een heel klein beetje de oppositie hebben, vanuit hun expertise, belangstelling en betrokkenheid bij het veld, de minister zover gekregen dat er toch ernstige amenderingen zijn gekomen, die het ontwerp van decreet minstens een trap of twee hebben opgetild. Met dank, collega's, voor de constructieve samenwerking. Ik weet wel dat ik het maar weinig heb gehaald. Ik heb de meeste amendementen gesteund, wat een bewijs vormt voor de kwaliteit. Mijnheer Sauwens, u bent een beetje de trekker geweest van de ploeg, vandaar dat ik mij tot u richt.

Minister, er zijn in het ontwerp van decreet twee goede of heel goede hoofdstukken waarvoor ik een globale positieve appreciatie heb: archeologie – hoewel er nog een ernstig pijnpunt is waarop ik nog terugkom – en handhaving.

Die hoofdstukken worden breed uitgeschreven. Dat maakt het probleem van het hele ontwerp van decreet duidelijk: voor al de rest is het een kaderdecreet en voor deze twee delen is het gedetailleerd. Dat maakt het geheel onevenwichtig. Het beste voorbeeld daarvan is dat het premiestelsel niet eens een plaats kreeg in het originele ontwerp van decreet. Belangrijke financiële aspecten worden gedelegeerd aan de regering. Ik moet dit zeggen als parlementslid en vanuit mijn ervaring met decreetgeving. Een decreet moet niet alle details regelen, maar moet toch meer bevatten dan de basisprincipes en procedures. De financiering moet erin zitten, en dat is niet zo. Ik kom daar nog op terug. Iedereen had het over het geld vandaag. Ik ben blij om dat te horen.

Hoe meer men delegeert naar de Vlaamse Regering, hoe sneller de besluitvorming kan veranderen. Zo creëert men rechtsonzekerheid voor de sector die te maken heeft met materieel bouwkundig erfgoed, met landschappen, met zaken die de tand des tijds moeten

doorstaan en een symbolische eeuwigheidswaarde hebben. En dan zou de regering op elk moment van alles kunnen wijzigen. Daarenboven, minister, hebt u 21 uitvoeringsbesluiten. Het wordt een hels karwei om die allemaal op tijd te realiseren.

De geïntegreerde benadering van onroerend erfgoed wordt in het ontwerp van decreet te weinig uitgewerkt. Er blijven de facto vijf inventarissen over. Dat is geen integratie. Er zijn natuurlijk verschillende rechtsgevolgen, dat antwoordde u ook, minister. Dat zou niet mogen beletten dat de inventarissen beter geïntegreerd worden. De rechtsgevolgen moeten eens worden bekeken en op elkaar geënt. Een procedure van openbaar onderzoek heeft altijd rechtsgevolgen. Dat mocht wat meer worden uitgediept, dat mocht wat kwalitatiever zijn. Dat ontgoochelt mij een beetje, ik mis hier de jurist in u. Er is geen heldere procedure. Het is een amalgaam. De kans op integratie werd gemist.

Dan hebben we de sectorale benadering. Ik heb twee punten ter zake: landschap en ruimtelijke ordening. We hebben gediscussieerd over de landschappen. U hanteerde de term ‘cultuurhistorisch landschap’ in plaats van gewoon ‘landschap’. Dat wijst op de versnippering van de verschillende facetten van landschapszorg. Het wordt niet geïntegreerd benaderd. Overigens staat ook dat haaks op de Europese landschapsconventies. Dat is jammer. Als het zo blijft, zullen de landschappen straks worden benaderd vanuit Natuur, vanuit het Bosdecreet, vanuit Ruimtelijke Ordening, vanuit Onroerend Erfgoed. We missen een integrale benadering.

Mijnheer Vandaele, u had het over het scheuren van de polderlandschappen. Dat illustreert hoe Erfgoed, Natuur en zelfs Landbouw samenkomen op het veld, in de wei eigenlijk, letterlijk in dit geval. Hier is een integrale benadering nodig om te beletten wat nu gebeurt. Ik zal u daarvoor geen buis geven, maar het is een onvolkomenheid.

Hetzelfde geldt voor Ruimtelijke Ordening. De heer Van Mechelen heeft een begin gemaakt van integratie van Ruimtelijke Ordening en Erfgoed. Dat wordt niet voortgezet in dit ontwerp van decreet, integendeel. Dat komt ook door de administratieve scheiding van de twee departementen, maar goed, minister, u wou Erfgoed een zichtbare plaats geven in het bestuur in Vlaanderen. Dat begrijp ik.

Dan de centen. De financiering komt in het ontwerp van decreet nauwelijks aan bod. Er staan interessante mogelijkheden in zoals de meerjarensubsidies, die al een beetje ingang hadden gevonden, zoals de bovenlokale projecten, zelfs met educatief en sensibiliserend effect. De vorming krijgt een plaats. Dat is goed. Er zijn premies voor de buitensporige kosten als mensen verplicht een archeologisch onderzoek moeten uitvoeren. Dat is positief.

Er zijn nog een aantal elementen die op zich goed zijn, alleen staat daar geen hard engagement tegenover dat die dingen in de praktijk ook zullen worden gefinancierd. Dat is meteen ook het zwakke punt van heel die financiering: men is afhankelijk van de uitvoeringsbesluiten, van aparte begrotingsakkoorden daarover, van budgetlijnen. Ik ben zeer blij van leden van alle partijen te horen dat de volgende regering een ernstige inspanning zal doen om meer geld voor de erfgoedzorg vrij te maken. Ik kan dat alleszins niet anders begrijpen. Ik zou zeggen: u hoeft zich niet in te houden, u mag ermee beginnen. Om intellectueel eerlijk te zijn: zowel in de vorige als in de huidige legislatuur zijn er, op een aantal punten, maar met belangrijke bedragen, inspanningen gedaan om achterstanden weg te werken. Het blijft echter bij het vrijmaken van eenmalige beleidskredieten, terwijl eigenlijk structureel in middelen moet worden voorzien, en die moeten ook volgens het financieringsinstrument worden gewaarborgd. Die kredietwaarborg is immers een noodzaak. Het is bijna een ‘running joke’ geworden dat, als men een restauratiepremie aanvraagt, men weet dat dit in het beste geval iets zal zijn voor het pensioen, voor de kinderen, en hopelijk niet voor de kleinkinderen. Als we inzetten op onderhoud, dan zullen we minder restauratiekosten hebben, zoals mevrouw Van Volcem ook zegt, maar we zullen voor al die diverse lijnen ook voldoende budgetten moeten hebben. U bent allemaal pleitbezorgers van de zorg voor het erfgoed, maar ik vraag me eerlijk gezegd af of u ook binnen uw partij

voldoende gewicht in de schaal wilt leggen om ervoor te zorgen dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. Mevrouw Van Volcem had gelijk toen ze heeft verwezen naar de twee N-VA-ministers in de Vlaamse Regering.

De financiële problematiek is het meest naar boven gekomen in twee elementen: de amenderingen en het archeologiefonds. Mijnheer Sauwens, ik vind het moedig en gedurfd dat het premiestelsel opnieuw in het ontwerp van decreet staat. Dat verdient felicitaties. Anders zou ik dat hier eerlijk gezegd ook hebben afgebrand. Voor ons en voor mij is dat een heel belangrijk verschil. Ik laat in het midden of dat dan conservatief is, zoals mevrouw Van Volcem zegt. Ik heb daar zelfs mijn twijfels over. Het is mijn aanvoelen dat het tegendeel is. Zonder dat premiestelsel worden onze beschermde gebouwen en landschappen straks ruïnes, en dan spreekt iedereen er schande over. Dan staan de kranten er van vol. U kent die zomerreeksen wel met al die mislukte dossiers. Mijnheer Sauwens, het is een goede zaak dat dit in het ontwerp is terechtgekomen. Dat maakt inderdaad een fundamenteel verschil. Het geeft vooral veel meer rechtszekerheid voor aanvragers. Dat, net als die andere, te veel gedelegeerde bevoegdheden, moge een signaal zijn voor de toekomst.

Ik was absoluut gewonnen voor een verplicht archeologisch solidariteitsfonds. Eerlijk gezegd meen ik dat nog een aantal collega's daarvoor gewonnen waren, is het niet? Ik was zelfs gewonnen voor het systeem van 1 euro voor 1 euro, dus 1 euro verplichte bijdrage versus 1 euro van de samenleving. Als een bedrijf, een onderneming, een particulier de 'pech' hebben om bij een bouwproject op waardevolle archeologische vondsten te stoten, dan leiden die immers tot totaal onverwachte en – zeker voor particulieren, maar ook voor veel bedrijven – onbetaalbare kosten. Vandaar natuurlijk die middelen voor die buitensporige kosten als dit toch iemand overkomt, maar het was veel sterker geweest, mocht de samenleving die toevallige kosten hebben gesolidariseerd door een soort retributie of taks van een fractie van een procent te innen bij de bouwheren, en daarmee dat fonds te spijzen voor die toevallige situaties. Op die manier zou men de archeologie een sterker draagvlak geven.

Minister, vandaag zijn we uitgekomen bij een sectorale oplossing. Ik noem dat eigenlijk een noodoplossing. Het is een soort vrij verzekeringsstelsel, en u kent het probleem van dergelijke stelsels: diegenen die die het meest nodig hebben, de zwaksten in de samenleving, vallen altijd uit de boot. Zij doen op voorhand niet mee. Ze hebben niet die reflex. Dan heb ik het over de kleine ondernemer, de kleine aannemer, de kleine bouwheer. Die zal dan wel het ongeluk hebben dat hij toevallig op een dergelijke vondst stoot. Het Verdrag van Valletta is duidelijk daarover. Dat moeten we ook zeggen. Het veroorzakersprincipe is daar stevig in verankerd. Dan moeten we maken dat we dat risico over de hele samenleving spreiden, zonder dat principe van Malta weg te werken. Met deze regeling zullen, eerlijk gezegd, nog heel veel interessante vondsten verdwijnen of nooit zichtbaar worden. Als men niet privé is verzekerd bij een dergelijk verzekeringsfonds, dan zal men ook niet melden dat men op een dergelijke vondst is gestoten.

Waarom zouden ze zichzelf of, als aannemer, de bouwheer op kosten jagen? Dat is jammer.

Ik mis in het ontwerp van decreet ook aandacht voor innovatie. Dit is een gekend spanningsveld. Wie in een historisch pand dubbel glas wil laten aanbrengen of wie zonnepanelen op de achterzijde wil laten installeren, wordt nog steeds met erg remmende maatregelen geconfronteerd. Dit wordt nog steeds fel bemoeilijkt.

Natuurlijk heeft dit met innovatie te maken. We kunnen niet zomaar lelijke Chinese zonnepanelen installeren aan de voorkant van een gebouw waarvan het zicht misschien bepalend voor de omgeving is. Ik kan dat begrijpen. Er zijn echter alternatieven. Die alternatieven kosten geld. We moeten dit door middel van onderzoek stimuleren en op die manier in de samenleving verspreiden. Ik denk in dit verband onder meer ook aan de problematiek van het thermisch onderzoek.

Over het maatschappelijk draagvlak hebben andere sprekers het al gehad. We moeten eerlijk zijn. Het maatschappelijk draagvlak voor het erfgoed blijft een probleem. Als puntje bij paaltje komt, vinden veel mensen dat het op veel terreinen om zotte kosten gaat. Mensen spreken er soms schande van dat ze een bepaald gedeelte van een gebouw niet mogen slopen omdat wij het waardevol vinden en niet toelaten dat er iets anders wordt gebouwd. Een hardere inzet voor het maatschappelijk draagvlak lijkt me dan ook noodzakelijk.

Ik herhaal dat het allemaal iets minder overheidsgestuurd kan. Er zou iets meer zorg voor een sterkere organisatiestructuur mogen zijn. Heel de monumentensector is momenteel relatief zwak gestructureerd. Er is weinig vrijwilligerswerk. De uitzondering bestaat uit een aantal verenigingen die allemaal deel van een koepel uitmaken. Die koepel zit echter zelf in een grote, door de overheid gecontroleerde organisatie. Op zich is die organisatie niet slecht. Het blijft echter een zwak veld. Dit blijft een probleem in onze samenleving. Het typeert overigens het gebrekkig draagvlak.

De heer Sauwens en de heer Vandaele hebben naar de lokale besturen verwezen. Het ontwerp van decreet vertoont een beetje respect voor de autonomie van de lokale besturen. Ik zou hier kunnen afronden. Ik zal echter verduidelijken wat ik bedoel. We kunnen niet beweren dat hier een partnership in de geest van de interne staats hervorming aanwezig is. We moeten eerlijk zijn. Alles blijft in sterke mate top-down georganiseerd.

De gemeentebesturen mogen hier en daar een vuil werkje opknappen. Ze mogen lastige dossiers behandelen. Ze mogen in verband met een sloop de finale beslissing nemen. Indien het onderzoek lastig blijkt, mogen de gemeentebesturen het mee helpen voeren. Er is echter geen sprake van een echt partnership tussen Vlaanderen en de gemeenten die de competentie in huis hebben of willen opbouwen om een volwaardig erfgoedbeleid te voeren. We kennen de voorbeelden. De gemeenten krijgen niet de kans een rol te spelen in een gedecentraliseerd concept inzake erfgoedzorg. Dit concept hoeft geen kilometers papier in een ontwerp van decreet te vullen. Een eenvoudig convenant zou dit perfect kunnen oplossen. Dit is een gemiste kans. Het zou slechts een klein stapje betekenen. Nu riskeren we met de hele erkenningsprocedure nog planlasten te veroorzaken. We moeten de gemeenten vooruit helpen. Wat de handhaving betreft, krijgen ze taken. Ze mogen het vuile werk doen. Ze kunnen het beleid echter niet meer sturen. Ze kunnen geen eigen accenten leggen. Het wordt in feite allemaal aan een vorm van vrijwilligerswerk van de lokale besturen overgelaten. Een echte rol krijgen ze niet.

De heer Johan Sauwens: De laatste opmerking van de heer Caron verbaast me enigszins. De notie van het onroerend erfgoed in de gemeenten houdt immers in dat de gemeenten zelf in de vergunningen en in de ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUPS's) beslissingen nemen. De gemeenten moeten hiervoor over voldoende kennis en inzicht beschikken. Ze moeten die erkenning verdienen. Daar ben ik het mee eens. Het gaat op die manier echter veel sneller. Ze kunnen het gedeelte met betrekking tot de archeologie zelf in de RUP's en in de planning opnemen. Er kan aan het loket rechtszekerheid worden geboden. Ten slotte neemt de lokale ambtenaar de rol van de Vlaamse erfgoedambtenaar over. Dit betekent een enorme stap vooruit.

De heer Wilfried Vandaele: Ik wil me hier even bij aansluiten. Volgens mij gaat de heer Caron iets te ver. Volgens hem krijgen de gemeentebesturen geen bevoegdheden. Volgens mij is net het omgekeerde het geval. Ik heb al een voorbeeld gegeven. De heer Sauwens had het over erkende onroerenderfgoedgemeenten. Maar zelfs als een gemeente geen erkenning krijgt, krijgt ze toch bijkomende bevoegdheden. Ik denk hierbij aan de beschermde dorpsgezichten en aan de beschermde landschappen. Het advies van de Vlaamse administratie valt weg. De gemeentebesturen zullen in de vergunningsprocedure een standpunt moeten innemen en moeten motiveren. Ze krijgen op dit vlak een grote verantwoordelijkheid.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Ook de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) heeft daar nadrukkelijk op gewezen. De heer Caron heeft gelijk: het zijn lasten. Men kan het positief benoemen als bevoegdheden, maar eigenlijk worden de lasten overgeheveld naar de gemeenten. Lusten zijn er niet bij. Wat is het voordeel van een erkenning voor een gemeente? Dat is mij nog altijd niet duidelijk. Het staat zeker niet in verhouding tot de vele administratieve lasten die erbij komen.

Een gemeente die erfgoed belangrijk vindt, doet dat vandaag ook al. Die zal dat niet nu opeens beginnen te doen. Het is niet dat er middelen of subsidies uit voortvloeien. Als een gemeente dat belangrijk vindt, vanuit het politieke bestuur of omdat er veel erfgoed aanwezig is, is dat vandaag al zo.

De heer Bart Caron: Het is maar hoe je het bekijkt. Misschien ben ik iets te idealistisch. Er is een stap gezet. De erkenning als onroerenderfgoedgemeente is een stap vooruit, laat dat duidelijk zijn. Maar waar ligt de sterkste rol bij de gemeenten? Bij de vergunningen en bij de handhaving. Bij de aansturing van het beleid, het maken van keuzes, het opstellen van prioriteitenlijsten van restauraties, daar heb je geen enkele impact. Je hebt een zekere beleidsruimte, je kunt zeker iets doen, maar laat ons eerlijk zijn: echte transparantie en wederkerigheid tussen de overheidsniveaus zijn nog niet echt aanwezig.

Het is een begin van partnership tussen bestuursniveaus, maar het gaat absoluut niet ver genoeg. Het hangt louter en alleen af van de goede wil en de intentie van de lokale besturen om dat te doen, en van de middelen die ze er zelf voor willen inzetten. Ook op dat vlak staat er geen enkel engagement in het ontwerp van decreet om de gemeenten daarin te ondersteunen. Ik ben positief over de stapjes, maar het is absoluut onvoldoende.

Dat brengt mij bij mijn belangrijkste kritiek op dit ontwerp van decreet. Het gaat over twee specifieke punten inzake archeologie: oppervlaktecriteria en vrijstellingen. Om de een of andere reden worden investeringen en beroeringen in de grond tot 5000 vierkante meter in industriegebieden vrijgesteld. Dat is niet zo in recreatiegebieden of woonzones, het geldt alleen voor bedrijfszones. Is daar een wetenschappelijke grond voor? Helemaal niet. Integendeel, het gaat vaak over grote, aaneengesloten gebieden, waarop gemakkelijk een goed archeologisch onderzoek zou kunnen gebeuren.

Waarom dan die vrijstelling? Dat is een beleidskeuze, zei de minister tijdens de commissiebespreking. Sorry, beste mensen, maar dat is gewoon niet eerlijk. Dat is niet correct. Waarom voor het ene wel en voor het andere niet? Dat is onrechtvaardig. Hier speelt een bepaalde lobby. Ik kan die onvoldoende duiden, maar 'c'est pas juste'.

Het tweede punt waar het niet juist zit, eigenlijk nog erger dan het eerste punt, is de vrijstelling voor lijninfrastructuur. Lijninfrastructuur is het geheel van infrastructuur en haar aanhorigheden, die betrekking heeft op infrastructuur voor verkeer van mensen, goederen, zaken, diensten: autowegen, waterwegen, waterlopen, spoorwegen, luchthavens, pijpleidingen, elektriciteitsleidingen, hoogspanningsleidingen, telecommunicatie, aardgas, drinkwater, noem maar op. Voor al die leidingen geldt een vrijstelling.

Vrij vertaald: de Vlaamse Regering legt aan bedrijven en particulieren pakken regels op, maar schrijft voor zichzelf een vrijstelling uit. Il faut le faire! Dat moet je kunnen! Als we nieuwe autowegen trekken, noord-zuidverbindingen aanleggen, rivieren rechte trekken of verbreden, moeten we, behalve als we te diep in de grond gaan, helemaal geen archeologisch vooronderzoek doen. We zijn compleet vrijgesteld. Dat moet u eens uitleggen aan bedrijven die investeren in Vlaanderen, waarom het ene wel kan en het andere niet.

De heer Johan Sauwens: Ik deel uw bekommernis indien het zo zou zijn. Maar het gaat erover wanneer er rioleringen moeten worden gelegd of vernieuwd bijvoorbeeld, dat men dan niet een nieuw archeologisch onderzoek gaat doen. Op het ogenblik dat men een halve meter of 30 centimeter dieper gaat graven, zal dat wel moeten gebeuren.

De heer Bart Caron: Zo staat het niet in het decreet.

De heer Johan Sauwens: Als men binnen de contouren van de bestaande lijninfrastructuur blijft, is er inderdaad een vrijstelling. Men heeft dat zo gezegd om niet onduidelijk te zijn. Indien uit de lastenboeken iets anders blijkt, zal men wel verplicht zijn. Op andere vlakken, ik denk aan sportterreinen, recreatiezones en dergelijke, zal men wel moeten opgraven. Die uitzondering is er niet. Daar is ook sprake van geweest. Men moet de problematiek van de lijninfrastructuur niet overdrijven. De bedoeling is om snelle aanpassingen van nutsleidingen mogelijk te maken zonder dat men daar te veel administratieve poespas rond organiseert.

De heer Bart Caron: Ik vind het goed geprobeerd om dat zo beperkend uit te leggen, maar de realiteit is dat dit een feitelijke vrijstelling is. Zolang je niet het gabarit verbreedt en dergelijke, blijft dat toch een ontsnappingsroute.

De heer Johan Sauwens: Mijnheer Caron, mag ik één voorbeeld geven? Bij de aanleg van de hogesnelheidslijn van Leuven naar Luik is een van de mooiste en beste archeologische onderzoeken door het hele Leemplateau gevoerd. Dat heeft zeer veel opgebracht. Dergelijke onderzoeken zullen absoluut nodig zijn op het ogenblik dat het gaat over nieuwe lijninfrastructuur. Indien het gaat om een bestaande lijninfrastructuur, waar men volledige funderingen gaat aanleggen, men iets volledig gaat verbreden of men een nieuwe spoorweg gaat aanleggen naast een andere, dan zal dat wel moeten gebeuren. Er is alleen een uitzondering geformuleerd voor bestaande lijninfrastructuur. In de commissiebespreking is dit nog eens verduidelijkt.

De heer Wilfried Vandaele: Mijnheer Caron, aansluitend bij collega Sauwens, denk ik dat het heel duidelijk in het decreet staat dat het binnen hetzelfde gabarit moet zijn. De filosofie daarbij is dat die grond ooit al eens is beroerd. Daar zijn vroeger al werken gebeurd. Je moet geen twee keer dat onderzoek gaan doen, want waarschijnlijk is het al door de ingrepen die gebeurd zijn, vroeger al gedaan of is het om zeep.

De heer Bart Caron: Mijnheer Sauwens, zullen gemeenten dat ook toejuichen? Dan geldt dat ook voor hen, hé?

De interpretatie van de tekst die u geeft, is in de commissiebespreking aan bod gekomen, dat erken ik, maar is in de memorie van toelichting niet voldoende duidelijk uitgelegd.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, ik wil de bespreking van de commissie niet overdoen, maar de heer Sauwens heeft gelijk. Hij heeft trouwens expliciet die vraag gesteld. Niet alleen bij dit artikel zijn er heel veel verduidelijkingsvragen gesteld. Ik heb uitdrukkelijk en heel duidelijk bij de parlementaire bespreking en de artikelsgewijze bespreking die toelichting gegeven die geen enkele twijfel laat.

De heer Bart Caron: Ik zal het nog eens nakijken.

Ik sluit af, collega's, en formuleer mijn besluit. Het is een ontwerp van decreet dat geen schoonheidsprijs zal krijgen – wat had u anders van mij verwacht –, maar het is wel een voorzichtige eerste stap richting geïntegreerd onroerendergoedbeleid. Er is heel veel delegatie naar de Vlaamse Regering, er zijn twee goede hoofdstukken, Archeologie en Handhaving, maar het is duidelijk het resultaat van een moeizaam proces. Er waren moeizame onderhandelingen binnen de meerderheid, een lang traject met veel ruzie en veel hevige discussies denk ik, maar dat weet ik niet want ik zat er niet bij.

Minister, ik denk dat u met dit ontwerp van decreet verder had willen gaan ten bate van het onroerend erfgoed dan wat er vandaag finaal in de tekst staat. Er is langs alle kanten geschaafd, afgevlakt, bijgestuurd, maar ik ben zeker dat u dat straks zult ontkennen. Het lijkt op dit beeld: men gaat naar de zoo en denkt een tijger te zien, maar als je in de kooi komt,

blijkt het een overjaarse kater te zijn. Dat is het beeld dat ik het liefst op dit ontwerp van decreet zou willen toepassen.

Minister, het spijt me, ik vind het een begin, maar er is geen volwaardige plaats voor de lokale besturen. Dat is een gemiste kans in de interne staatshervorming. Er blijven een aantal uitzonderingen voor de Vlaamse overheid zelf en er zijn heel complexe procedures. Mijnheer Sauwens, dat zou u in ieder geval erg moeten bekommeren, qua versnelling is het niet echt een grote stap vooruit. Integendeel, het is rijden met de rem op. Dat blijft zo.

Kortom, u bent geslaagd, minister, net geslaagd, niet met onderscheiding. Er is veel verbeterd, met dank aan de collega's. Daarom gaan wij ons bij de stemming onthouden, voorstemmen lijkt me van het goede te veel, maar tegenstemmen zou ik ook niet eerlijk vinden. (*Applaus bij Groen*)

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, collega's, ik heb met heel veel aandacht geluisterd naar wat u hebt gezegd. Ik ben, behalve over het laatste punt, niet tussengekomen omdat ik vond dat veel zaken uitvoerig aan bod zijn gekomen tijdens de bespreking in de commissie, wat een goede bespreking is geweest. We staan aan het einde van een traject, zoals u hebt gezegd. We hadden een bepaling opgenomen in het regeerakkoord dat we met deze meerderheid zouden gaan voor een nieuw decreet Onroerend Erfgoed, wetende dat het een zware klus is en dat het een moeilijke materie is.

– *Mevrouw Marijke Dillen, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

Je krijgt heel veel adviezen, maar die zijn vaak tegenstrijdig, gewoon omdat veel belangengroepen een andere visie hebben. Sommige zien alles wat met erfgoed te maken heeft bijna als een last, andere vragen om een massief, voluntaristisch beleid te voeren. Wie refereert aan de adviezen die niet gevolgd zouden zijn, moet ook zo correct zijn om te zeggen dat we zeer uiteenlopende en zelfs tegenstrijdige adviezen hebben gekregen.

We hebben een lang traject doorlopen, verschillende collega's hebben daarop gewezen. We zijn begonnen met de conceptnota en uiteindelijk, na veel overleg en advies, staan we vandaag voor de eindbespreking en de eindstemming. Er is heel veel bevraging gebeurd en ik denk dat er een heel goede procedure is gevoerd voor overleg, inspraak en advies.

Een belangrijk voordeel van het ontwerp van decreet is dat we komen tot één decreet, dat we uniformeren, dat we samenbrengen in één geïntegreerd decreet. Dat was voorheen dus niet het geval, we hadden nog federale wetgeving en drie decreten met elk hun uitvoeringsbesluiten.

We hebben een aantal belangrijke klemtonen willen leggen in dit ontwerp van decreet en tegelijk veranderingen willen doorvoeren. Een eerste belangrijke verandering en zware klemtoon is de implementatie van het Verdrag van Valletta inzake archeologie. Een tweede innovatie is, in tegenstelling door wat beweerd is door sommigen, dat er een betere afstemming is van het onroerend erfgoed op het proces van ruimtelijke ordening, op natuur, bos en milieu. Een derde wezenlijke verandering is de afschaffing van de koppelsubsidies. Een vierde heeft te maken met een vernieuwde handhaving.

Collega's, het ontwerp van decreet geeft uitvoering aan het proces van de interne staatshervorming. Koppelsubsidies verdwijnen. Twee niveaus zijn belangrijk, net zoals in het hele proces van de interne staatshervorming, zijnde de Vlaamse overheid en de gemeenten, die inderdaad, collega's, belangrijke nieuwe taken krijgen. Zij kunnen toelatingen geven voor werken aan beschermde monumenten, waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning vereist is. Ik denk aan het geven van advies bij een voorgenomen sloop van een gebouw op de vastgestelde inventaris van het onroerend erfgoed. De gemeenten spelen ook een rol bij de procedure tot bescherming van onroerend erfgoed, plus in de procedures tot wijzigingen en opheffingen van de beschermingsbesluiten.

De gemeente kan inderdaad een onroerenderfgoedgemeente worden, kan dus autonomie verkrijgen en beslissen om zelf de beslissingen die moeten worden genomen te nemen. Daarbij krijgen ze inderdaad advies van Onroerend Erfgoed, maar dat is niet langer een bindend advies. Ik vind het verkeerd om dat te beschouwen als een last voor een gemeente. Het is een opportuniteit. Het is een kans die de gemeente kan grijpen. Zoals de heer Sauwens heeft gezegd, ontslaat het de gemeenten niet van een motivering en een afweging. De gemeente krijgt diverse adviezen binnen, maar het is de politiek verkozen overheid die verantwoordelijkheid draagt en de beslissing moet opnemen. Een advies dat bindend is, is een *contradictio in terminis*. Dat is geen advies meer, maar een beslissing die moet worden overgenomen door de politiek verkozenen.

We creëren ook een technische adviesraad, de Vlaamse Commissie voor Onroerend Erfgoed, en een regelgeving die het zwaartepunt van het onroerenderfgoedbeleid nagenoeg volledig bij de Vlaamse overheid legt. Dat kan vragen doen rijzen met betrekking tot het draagvlak. Een draagvlak creëer je niet alleen met een decreet, dat komt op verschillende manieren tot stand.

In elk geval verlenen we met het decreet erkenning aan tal van actoren. We laten de actoren een rol spelen. Ik had het al over de gemeente als onroerenderfgoedgemeente, ik heb het over de intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst, maar ook over nieuwe actoren, de erkenning van het onroerenderfgoeddepot, de aanduiding als erkend archeoloog, de aanduiding als metaaldetectorist, en een kwaliteitslabel voor erfgoedondernemers.

We hebben in het debat in de commissie naar aanleiding van de conceptnota een goede discussie gehad, en dat heeft ertoe geleid dat de vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed wordt uitgebreid naar alle inventarissen: de landschapsatlas, de inventaris archeologische zones, de inventaris bouwkundig erfgoed, de inventaris houtige beplantingen met erfgoedwaarde, de inventaris historische tuinen en parken. Aan die vaststelling is een zorgplicht gekoppeld, aangezien het ontwerp van decreet bepaalt dat elke administratieve overheid zoveel mogelijk zorg in acht moet nemen voor de erfgoedkenmerken van onroerende goederen die zijn opgenomen in een aan een openbaar onderzoek onderworpen vastgestelde inventaris. We omschrijven het begrip zorgplicht ook beter – zorgvuldiger als ik me dat woord mag veroorloven – zodat er meer rechtszekerheid ontstaat voor de diverse overheden.

Ik wil beklemtonen dat het debat in de commissie zowel naar aanleiding van de conceptnota als naar aanleiding van de behandeling van het ontwerp van decreet, een goed debat is geweest met heel veel inbreng uit het parlement. Het is dus absoluut niet zo dat dit ontwerp van decreet bij manier van spreken door de strot van het parlement is geduwd. Er is veel dialoog geweest. Er is rekening gehouden met adviezen, vaak ook technische adviezen, zoals bijvoorbeeld adviezen vanuit het notariaat. Dat heeft geleid tot amenderingen. Dat is een belangrijk aspect van dit ontwerp van decreet. Ik ben ook blij dat bepaalde leden van de oppositie daar ook hun tevredenheid over uitspreken.

Eveneens als gevolg van het debat in de commissie introduceert het ontwerp van decreet een openbaar onderzoek bij de vaststelling van de inventarissen. Ook dit is een *novum*. Het vergroot de betrokkenheid van de burger. Het laat toe dat de burger opmerkingen formuleert bij de opname van een onroerend goed in de inventaris van het onroerend goed. Daarna adviseert de Commissie voor Onroerend Erfgoed de Vlaamse Regering over de opmerkingen en bezwaren die uit het openbaar onderzoek zijn gekomen.

We voegen verfijningen en aanpassingen toe aan de procedure van de bescherming van onroerend erfgoed. De termijn tussen de voorlopige en definitieve bescherming wordt ingekort van 12 tot 9 maanden. Daarnaast besteedt het ontwerp van decreet op basis van praktijkervaring aandacht aan een procedure voor wijziging of gedeeltelijke opheffing van een bescherming. De vier gevallen zijn hier geciteerd door de heer Vandaele.

Radicaal vernieuwend in dit ontwerp van decreet is het archeologiebeleid. Het verdrag van La Valletta uit 1992 wordt geïmplementeerd, waardoor we tegemoetkomen aan internationale bepalingen. Tegelijk is een nieuwe archeologieprocedure ingevoerd die een verbetering is voor opdrachtgevers, ontwikkelaars en verkavelaars. Momenteel weet de bouwheer pas nadat er een bouwvergunning is afgeleverd, of hij al dan niet te maken krijgt met archeologie. Dit ontwerp van decreet zorgt ervoor dat de bouwheer aan de hand van oppervlaktecriteriën weet welk traject hij moet doorlopen.

Ook worden de vrijstellingsregels duidelijk omschreven en dat biedt grotere rechtszekerheid. Er is een volledig nieuwe procedure uitgewerkt, die parallel loopt met de aanvraag voor de bouwvergunning of de verkavelingsvergunning. We beperken dus het tijdverlies, we zorgen voor meer efficiëntie, en dat is een beleidslijn die deze regering op heel wat domeinen doorvoert. Tijdwinst voor privéontwikkelaars, ik hoef het u niet te zeggen, is uiteraard ook financiële winst.

Ik vind het belangrijk dat het onroerend erfgoed zo goed mogelijk wordt geïntegreerd in die diverse ruimtelijke processen. Het bindend advies wordt afgeschaft, en het is aan de vergunningverlenende overheid om op basis van de diverse adviezen zelf een grondig gemotiveerde afweging te maken.

Een procedure om een toelating voor een welbepaalde lijst van niet-vergunningsplichtige werken aan te vragen, wordt afgestemd en geïntegreerd in de procedure om een bouwvergunning of een vergunning in het kader van de milieu-, bos- en natuurregelgeving aan te vragen. Als bovendien voor een onroerend goed naast een beheersplan in het Onroerenderfgoeddecreet ook een beheersplan in het kader van het Bosdecreet of het Natuurdecreet wordt opgemaakt, dan worden alle beheersdoelstellingen geïntegreerd in één plan.

Ik eindig met twee belangrijke nieuwigheden. De intrede van het onroerenderfgoedrichtplan en het handhavingsluik. Het onroerenderfgoedrichtplan biedt een visie op de toekomstige ontwikkeling van de betrokken onroerende goederen binnen een thema of een gebied, verduidelijkt de aandachtspunten uit het onroerenderfgoedbeleid en formuleert beheersdoelstellingen en ontwikkelingsdoelstellingen. Zo vormen die onroerenderfgoedrichtplannen sectorale voorstellen voor inrichtings- en uitvoeringsplannen van andere beleidsdomeinen en beleidsvelden.

– De heer Jan Peumans, voorzitter, treedt als voorzitter op.

Dit is een moderne visie, en het past ook helemaal in de lijn van deze regering om de investeringen te versnellen. Wij willen dat de adviezen uit de diverse administraties gecoördineerd worden. Hiermee doen wij aan proactief beleid en zorgen wij ervoor dat op het moment dat de ruimtelijke plannen worden gemaakt en dat daar waar het nodig is, de onroerenderfgoedrichtplannen klaar zijn en dat de onroerenderfgoedvisie klaar is. Die wordt samengebracht en afgewogen met de visie vanuit Natuur, Mobiliteit, Landbouw en dergelijke meer.

Collega's, het ontwerp van decreet zorgt voor een goed onderbouwd handhavingsluik. Velen van jullie hebben daarnaar verwezen. Het bevat een aangepast instrumentarium waardoor we twee zaken beogen: zowel de zachte als de strenge handhaving wordt geïntroduceerd. Dat heeft te maken met de dreigingsgraad van verlies van erfgoedwaarden.

Waar het kan, wordt er op een zachte manier opgetreden, via raadgevingen en via aanmaningen. Waar de dreiging groot is, waar verval dreigt of verval is ingetreden, voorzien we in snellere vormen van optreden, voorzien we in administratieve handhaving. Zo kunnen we het tijdsverloop inkorten en kunnen we efficiënter zijn. Waar mogelijk, met het oog op herstel, streven we natuurlijk zo veel mogelijk naar minnelijke schikkingen. De prioriteiten zullen worden vastgelegd in een handavingsprogramma.

Collega's, sommigen van u zeggen dat dit luik disproportioneel groot is, vergeleken met andere luiken. Ik heb toegelicht waarom dit zo is. Handhaving is een integrale bevoegdheid van de wetgever. 'Nulla poena sine lege.' Je kunt niet gaan handhaven. Je kunt geen straffen gaan uitschrijven in uitvoeringsbesluiten. Dit is een prerogatief van de wetgever, en dus moet daar een omstandig uitgewerkt luik over zijn.

Financiering is een andere zaak. Er zijn een aantal essentiële zaken opgenomen. Zo was er naar aanleiding van het verdwijnen van de koppelsubsidies de zorg geuit voor het handhaven van het premiestelsel, opdat dat niet zou worden afgebouwd. Toen is er ook door de meerderheid een amendement ingediend. Inzake financiering zijn er zorgen geuit over de budgettaire noden in onroerend erfgoed, maar die schrijven we niet in in een specifiek sectoraal decreet. Dat is een instrument van begroting. Volgens mij wordt hier op een perfecte manier inhoud en vorm gegeven aan wat legistiek ook belangrijk is.

Wij creëren een instrument om beheersafspraken te maken, om sneller en efficiënter te werken, om de eigenaar niet te verplichten om telkens toelatingen en machtigingen te vragen. Je sluit te goeder trouw een akkoord. Wij creëren dit instrument, en de rest is natuurlijk uitvoering: dat moet je niet tot in detail in het decreet inschrijven.

Ik blijf er dus bij dat we legistiek op een goede manier werken. Men mag zich niet laten leiden door de omvang of het aantal artikelen in een decreet om te oordelen en te zeggen dat het ene disproportioneel meer aandacht krijgt dan het andere. Zo werkt dat niet.

Collega's, nog belangrijk is dat we met dit decreet kunnen komen tot een eenvormig beleid op het vlak van inventarisatie, op het vlak van bescherming en beheer en handhaving. Het is een omvattende benadering.

We zijn aan het slot gekomen van deze behandeling. Het decreet is een zaak, een draagvlak is een andere zaak. Een aantal collega's hebben daar al op gewezen. De heer Sauwens heeft terecht gezegd dat de administratie daar een grote rol in speelt. Deze administratie werkt vernieuwend op dat vlak. De administratie heeft niet alleen de opdracht gekregen, maar geeft er ook uitvoering aan. Zij denkt mee na en werkt oplossingsgericht.

Ik heb een verkokerde administratie geërfd bij wijze van spreken, waarbij die centrale 'aansturing' er niet was. Er blijft altijd een pragmatische beoordeling nodig – elk dossier is apart – waarbij algemene beleidslijnen centraal worden aangepakt. Nu is dat wel het geval. Er is een eengemaakt beleid. Dat zal niet overal, op elk vlak, efficiënt werken maar er is een nieuwe cultuur gecreëerd die alleen maar verder zal kunnen groeien. Er wordt gedialogeerd met de eigenaar, er wordt niet eenzijdig opgelegd.

Mijnheer Caron, u weet dat wij aan innovatie werken. U kent de studies die worden gepubliceerd en het onderzoek dat daarover wordt gevoerd. De manier van omgaan met vragen tot innovatie is ook omgeslagen. Men kan geen beleid van herbestemming voeren en tegelijk zeggen dat er geen isolerend glas of dakisolatie komt of dat er geen kleine aanpassing kan gebeuren om mensen toegang te verlenen tot het gebouw. Het is niet zo dat de administratie Onroerend Erfgoed de boeman is die op het eind van de rit neen zegt. De administratie werkt mee aan oplossingen, uiteraard binnen het legistische kader. Daarvoor maakt u de wetten die ook moeten worden nageleefd.

De eigenaar speelt evenzeer een rol. Trots zijn op erfgoed en op het feit dat je in een monument woont, daar kan nog veel verbetering in komen. In andere landen is dat vaak veel meer een cultuur die bestaat. Dat moet bij ons nog veranderen. Ik denk dat we daar allemaal toe kunnen bijdragen. Het is ook belangrijk dat we één middenveldorganisatie hebben, Herita, die stilaan op snelheid begint te komen. Ook die zal bijdragen tot het draagvlak in de samenleving voor het onroerend erfgoed, samen met de vele vrijwilligers die op het terrein actief zijn.

Voor wie niet overtuigd is van de grote immateriële waarde van ons erfgoed en van het feit dat dit een deel van ons geschiedkundig patrimonium en van onze identiteit is, dat we moeten bewaren, koesteren en doorgeven, is er nog altijd het economisch argument. Er is op gewezen dat erfgoed een heel belangrijke motor is voor de bouwsector. Ik heb dat ook gezegd tijdens de dialoog met de bouwsector. Ik heb ook gezegd dat we met dit ontwerp van decreet streven naar zoveel mogelijk rechtszekerheid en naar een versoepeling van de procedures. Bijvoorbeeld inzake archeologie zullen wij er wel degelijk voor zorgen dat er fondsen zullen komen. Ook voor wie occasioneel wordt geconfronteerd met buitensporige kosten, zullen wij zorgen voor een oplossing. Ik verwijs naar de 2 procentregel die in het ontwerp van decreet is ingeschreven.

Erfgoed is een belangrijke motor voor onze bouwsector en is dat uiteraard ook voor het toerisme.

Ik dank al wie in het voortraject mee heeft gedialogeed, overleg heeft gepleegd en adviezen heeft verleend. Die adviezen zijn niet altijd gevolgd, maar de politieke verantwoordelijken staan hier. Men moet een afweging maken. Men krijgt veel en soms ook tegenstrijdige adviezen en als politicus moet men dan keuzes maken.

Ik dank ook de leden van de commissie. De parlementaire behandeling van het hele traject, vanaf de conceptnota tot en met het decreet, was een goede behandeling. Er is echte dialoog geweest, er is indringend gepraat en er is artikelsgewijs uitleg verstrekt waar nodig. Daar zijn ook een aantal amenderingen uit ontstaan.

Ik dank ook de secretaris van de commissie en mijn administratie die dit heel goed heeft voorbereid en die legistiek werk heeft geleverd. Dit ontwerp van decreet is puik werk en mag gezien worden. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, ik denk dat u hebt gelijk wat de lijninfrastructuur betreft. Ik heb het even nagekeken. De discussie gaat over het gabarriet, de dieptes en de breedtes. De discussie heeft uw interpretatie duidelijk gemaakt. Ik sluit me aan bij uw interpretatie en hoop dat het in de toekomst strikt zal worden opgevolgd.

U hebt een goede administratie, maar er is nog wat wijziging van de beleidscultuur nodig: van – bij wijze van spreken – controle, inspectie en sturing, naar coaching. Dat element moeten we zeker nog meenemen.

Ik maak geen deel uit van de meerderheid. Er deden geruchten de ronde dat bij de overname van de provinciale middelen de Vlaamse overheid zijn eigen percentageregeling zou respecteren, maar dat de klant zijn provinciaal deel zou verliezen. Dat is nu niet het geval. Dat is goed, maar het zet wel een immense druk op de budgetten in de toekomst. Dat moet duidelijk zijn.

Als lid van de oppositie wil ik mijn waardering uitspreken voor de openheid van de discussie. Finaal gaat de discussie over het halfvolle of halflege glas.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 1901/8)

– *De artikelen 1.1 tot en met 12.4.2 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

■

VOORSTEL VAN DECREET van mevrouw Tinne Rombouts, de heer Bart Martens, mevrouw Tine Eerlingen, de heren Lode Ceyskens, Chokri Mahassine en Wilfried Vandaele en mevrouw Valerie Taeldeman houdende wijziging van het Bosdecreet van 13 juni 1990, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 7 december 2007 en 30 april 2009, en het Veldwetboek van 7 oktober 1886, gewijzigd bij de wet van 4 december 1961, wat betreft het verminderen van de minimumafstand tussen bossen en vuur tot 25 meter

– 2139 (2012-2013) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Johan Sauwens bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Sauwens heeft het woord.

De heer Johan Sauwens: Men heeft me gevraagd het voorstel van decreet van mevrouw Rombouts, de heer Martens en anderen aan de agenda te laten toevoegen. De hoogdringendheid daarvan bestaat erin dat het gaat over kampvuur. De afstand tussen het kampvuur en het bos zou moeten worden aangepast van 100 meter tot 25 meter. Die aanpassing zou moeten worden aangebracht in het Bosdecreet.

De voorzitter: Is dat stuk ingediend? Want dan kan het ook worden rondgedeeld. *(Opmerkingen van de heer Johan Sauwens)*

Oké, dank u. Perfect.

We zullen ons vanmiddag uitspreken over dit voorstel tot spoedbehandeling.

Het incident is gesloten.

■

ONTWERP VAN DECREET houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria

– 1961 (2012-2013) – Nrs. 1 tot en met 8

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Kennes, verslaggever, heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Collega's, het gaat voor een groot deel over het bevestigen van de bestaande regelgeving, die een wankele rechtsgrond had. Nu wordt decretaal verankerd dat er subsidies mogelijk zijn voor de niet-monumentale gebouwen van de eredienst, de vrijzinnige centra en de crematoria. De meeste collega's konden zich vinden in die wettelijke verankering.

Er zijn een aantal nieuwigheden. De conceptnota 'Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk' bepaalt dat er voortaan ook subsidiëring mogelijk is voor herbestemming en

nevenbestemming. Dat is zeker een van de belangrijke vernieuwingen die nu worden ingevoerd. Tegelijkertijd wordt er een langetermijnvisie opgelegd om nog te kunnen genieten van subsidiëring zodat een duurzame bestemming wordt verzekerd en er geen geld wordt geïnvesteerd in gebouwen die korte tijd nadien worden ‘gedesaffecteerd’.

De Raad van State merkt op dat Vlaanderen niet bevoegd is voor de gebouwen van de niet-confessionele morele dienstverlening. We doen het echter al vele decennia. Het lijkt me dan uiteindelijk ook een goede zaak dat het kan worden bestendigd.

Er was in de commissie een hele discussie omdat de meerderheid amendementen had ingediend om ook een decretale rechtsgrond te creëren voor de subsidiëring van de woonwagenterreinen. De leden van de oppositie betwistten dat dat in dit ontwerp van decreet kon worden geregeld. Uiteindelijk werd er, wegens die amendementen, een tweede lezing georganiseerd. Toen werd vastgesteld dat aan de Raad van State advies zou worden gevraagd over die uitbreiding. Finaal heeft de Raad van State dan gevraagd om die woonwagenterreinen niet te regelen in dit ontwerp van decreet. Er is toen een nieuw amendement gekomen van de meerderheid, aangevuld door commissievoorzitter De Ridder, om de eerder aangenomen amendementen weer in te trekken zodat finaal het oorspronkelijk ingediende ontwerp van decreet werd goedgekeurd.

Namens mijn fractie wil ik een aantal punten toevoegen. Wij denken dat het een goede timing is om dit ontwerp van decreet nu in te voeren. Zowel de gemeenten als de kerkbesturen zijn bezig met hun langetermijnplanning en het opmaken van hun meerjarenbegrotingen. Het is zeer positief dat er een langetermijnvisie wordt gevraagd. Dat is ook een voorwaarde, een stok achter de deur, om nog gebruik te kunnen maken van subsidies. Ook de bestendiging van het subsidiëeringsbedrag op 30 procent lijkt ons goed. We vinden het goed dat dat nu vastligt. De uitbreiding naar herbestemming en nevenbestemming is een toekomstgerichte aanpak. Wij – en de meerderheid in het algemeen – vonden de toevoeging van de optie sloop hier niet nodig omdat dit sowieso terreinen vrijmaakt en dat er dan ook financiële middelen worden gecreëerd door de vrijgekomen terreinen. Dat moet dus niet extra worden gesubsidieerd.

Mijn fractie is er ook voorstander van om, ondanks het negatieve advies van de Raad van State, de subsidiëring voor de niet-confessionele morele dienstverlening ook blijvend te regelen in een Vlaams decreet, zoals dat ook in het zuiden van het land gebeurt.

Wij kunnen ons ook vinden in het voorstel van de N-VA om de terreinen voor woonwagengewoners voor 100 procent te subsidiëren, maar om dit te regelen in een apart decreet.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, ik kan mij volledig vinden in de klemtonen die de verslaggever op een uitstekende manier heeft gebracht.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2012-13, nr. 1961/8)*

– De artikelen 1 tot en met 16 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

■

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 7 mei 2004 houdende omvorming van de v.z.w. "de Rand" tot een privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap
– 2062 (2012-2013) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 7 mei 2004 houdende omvorming van de v.z.w. “de Rand” tot een privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Van Eyken heeft het woord.

De heer Christian Van Eyken: Voorzitter, minister, collega's, ik wens even iets te zeggen over dit ontwerp van decreet tot wijziging van de doelstellingen van de vzw ‘de Rand’.

Ik heb deze namiddag een stemafpraak met mevrouw De Vits waardoor ik me zal onthouden, want normaal gezien zou ik het ontwerp van decreet niet goedkeuren. Ik vind dat de vzw ‘de Rand’ een uitsluitingsbeleid voert ten opzichte van andere taalgroepen in de Rand en meer bepaald in de faciliteitengemeenten. In hun gebouwen kan geen enkele Franstalige vereniging iets organiseren. Er is ook duidelijk gesteld dat de subsidies via vzw ‘de Rand’ zullen worden verdeeld onder de verenigingen. Waarom in godsnaam kunnen er geen subsidies worden gegeven aan Franstalige verenigingen – en die bestaan in de zes faciliteitengemeenten en soms ook in andere gemeenten. Dit is voor mij een pure schande. Als je de verstandhouding tussen de twee taalgemeenschappen in deze gemeenten wilt verbeteren, dan moet je elke taalgemeenschap de mogelijkheid tot een verenigingsleven bieden.

Als de gemeenten geen jeugdwerkbeleidsplan hebben, komt de vzw ‘de Rand’ in hun plaats. Ik was gedurende jaren burgemeester van Linkebeek en we hebben effectief nooit een jeugdwerkbeleidsplan opgesteld. Waarom niet? Een van de redenen was omdat er geen subsidies mochten worden gegeven aan de Franstalige jeugdverenigingen, zelfs niet aan een tweetalige jeugdvereniging. Er is in Linkebeek één jeugdhuis: Peter Pan. Het jeugdhuis is tweetalig. Het ene jaar is de voorzitter Nederlandstalig, het andere Franstalig, maar in het bestuurscomité zijn de twee taalgroepen altijd vertegenwoordigd. Omdat er tweetalige statuten waren en omdat het jeugdhuis tweetalig was, kon het jeugdhuis van Linkebeek geen subsidies krijgen. Wel, in dat geval vond ik het normaal dat wij geen jeugdwerkbeleidsplan maakten, zolang er geen gelijke behandeling is van alle jongeren van een gemeente.

Ten slotte wordt er ook nog gesproken over de bibliotheken. De bibliotheken in de Rand die subsidies moeten krijgen van de Vlaamse overheid, moeten onder meer voldoen aan de voorwaarde dat 75 procent van de werken in het Nederlands moeten zijn.

Kunt u zich dat voorstellen in een gemeente waar ongeveer 80 procent van de lezers anderstalig is? Als het een dienst is die aan de bevolking moet worden gegeven, moet men zich aanpassen aan de noden van de bevolking. Ik vind het niet nodig dat een percentage wordt opgelegd, van die regels moet worden afgestapt. Om die reden zal ik tegen het ontwerp van decreet stemmen.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy: Voorzitter, mijnheer Van Eyken, vzw ‘de Rand’ is tot stand gekomen uit onvrede van de Vlamingen in de zes faciliteitengemeenten. Ze konden een aantal initiatieven niet nemen en ze kregen op geen enkele manier steun van de francofone gemeentebesturen in de Vlaamse gemeenten. Die faciliteitengemeenten zijn Vlaamse gemeenten met faciliteiten voor de Franstaligen.

In 1996 heeft de regering-Van den Brande de vzw 'de Rand' opgericht. Gemeenschapscentra zoals de Kam, de Moelie, de Lijsterbes en de Zandloper kunnen op die manier functioneren als centra waar de Vlamingen terechtkunnen in hun eigen taal en waar er mogelijkheden zijn om op cultureel en sociaal vlak hun gemeenschap te beleven in onderlinge solidariteit. Vzw 'de Rand' heeft haar taak heel goed vervuld. Er zijn andere dingen uit voortgekomen zoals de RandKrant, het huisvestingsbeleid, het Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (Vlabinvest) en de omzendbrief-Peeters. Het zijn belangrijke signalen geweest naar de zes faciliteitengemeenten.

De gemeenschapscentra moeten beter gewapend zijn om de functie te vervullen, vandaar dat een van de belangrijkste aspecten van het ontwerp van decreet het invullen van de lacune is, dat heeft de minister toegelicht. Als er geen beleidsplannen zijn inzake jeugd, werk, sport en cultuur, dan kunnen de lokale Nederlandstalige initiatieven via dit ontwerp van decreet gefinancierd worden door de Vlaamse Gemeenschap via vzw 'de Rand'. Dit is een belangrijke aanvulling bij het vroegere decreet. Ook het feit dat de vzw nu een EVA wordt, maakt dat ze beter zal kunnen functioneren.

Dat vzw 'de Rand' bijkomende taken gekregen heeft buiten de zes, is ook belangrijk. De volgende jaren, met de internationalisering van de Rand, zullen ze steeds meer een taak hebben op het gebied van de integratie, in de brede zin van het woord, van anderstaligen. Zij zullen niet alleen in de zes, maar ook in de Vlaamse gemeenten aangespoord worden om zich te integreren. Op die manier wordt het Vlaamse karakter van de Rand gevrijwaard.

Onze fractie zal dit ontwerp van decreet steunen.

De voorzitter: De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem: Voorzitter, de bewering dat vzw 'de Rand' een uitsluitingspolitiek voert, is natuurlijk helemaal van de pot gerukt. De taken die de vzw nu krijgt, zijn precies het gevolg van de uitsluitingspolitiek van de Franstalige gemeentebesturen. Dat is de kern van de zaak, dat is de reden waarom dit ontwerp van decreet, dat eigenlijk een wijziging is van het bestaande decreet, hier ter bespreking en ter stemming ligt. Franstaligen weigeren immers stelselmatig om beleidsplannen inzake jeugd, cultuur of sport in te dienen. Ze doen dat heel bewust omdat de Nederlandstalige jeugd-, sport- en cultuurverenigingen op die manier subsidies vanwege de Vlaamse overheid zouden mislopen.

Dat is de reden waarom we met dit ontwerp van decreet aan de vzw 'de Rand' de mogelijkheid bieden om zich in de plaats te stellen van de gemeentebesturen, zodat de Nederlandstalige verenigingen de subsidies niet mislopen. Dat, mijnheer Van Eyken, is de kern van de zaak en niets anders. Ik denk aan Wezembeek-Oppem, daar zijn er subsidies voor anderstalige verenigingen vanuit de gemeente zelf. Men kan toch moeilijk verwachten van de Vlaamse overheid dat zij naast de Vlaamse verenigingen in Vlaamse gemeenten ook nog anderstalige initiatieven vanuit de Vlaamse begroting gaat subsidiëren? Dat is de kern van de zaak: de vzw 'de Rand' die de opdracht krijgt om taken te vervullen die Franstalige gemeentebesturen verzuimen te vervullen. Bijgevolg zullen wij dit ontwerp van decreet steunen.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Voorzitter, ik was in eerste instantie niet van plan om hier het woord te nemen. Maar naar aanleiding van wat de heer Van Eyken zegt, zie ik mij genoodzaakt aan te sluiten bij wat mijn collega's net hebben gezegd.

Mijn fractie wenst dit ontwerp van decreet absoluut te steunen. We zijn ervan overtuigd dat de werking van vzw 'de Rand' cruciaal is voor de Rand rond Brussel, onder meer met betrekking tot de hele vrijetijdswerking. De manier waarop de heer Van Eyken uitlegt waarom er geen jeugdwerkbeleidsplan wordt opgemaakt, doet mij bijna van mijn stoel vallen.

Het is zelfs geen jeugdwerkbeleidsplan meer. Het is al jaren een jeugdbeleidsplan. Maar ook het sportbeleidsplan en cultuurbeleidsplan zijn belangrijk voor alle gemeenten en lokale besturen om aan te tonen hoe men het beleid zal voeren en hoe men erin slaagt om bijvoorbeeld alle jongeren de nodige kansen te geven die ze verdienen. Het is uiteraard zeer belangrijk dat je in de Rand de mogelijkheid kunt creëren dat andere organen in de plaats kunnen treden van de lokale besturen, die pertinent weigeren om de beleidsplannen op te maken. Daardoor worden de verenigingen gesteund zoals ze door andere lokale besturen worden gesteund. Zo kunnen initiatieven die genomen worden om onder andere de vrijetijdsbesteding mogelijk te maken in de Rand rond Brussel worden gesteund. Dat kan mijn fractie alleen maar ondersteunen. Wij zullen uiteraard dit ontwerp van decreet mee goedkeuren.

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Voorzitter, collega's, de omvorming van vzw 'de Rand' tot extern verzelfstandigd agentschap krijgt ook onze volle goedkeuring. Dit ontwerp van decreet ondersteunt het Vlaams karakter in de Vlaamse Rand, en zal ongetwijfeld het hele onthaal- en integratiebeleid bestendigen en versterken in de toekomst. Bovendien maakt dit ontwerp van decreet ook de afspraken waar die in het witboek Interne Staatsvorming werden opgelegd, denk maar aan de taakafspraken met de provincie. Het vult de financiële ruimte in wanneer bepaalde besturen hun taak niet uitvoeren.

Wat ons betreft is het een kantelmoment voor de werking van de oude vzw, maar uiteraard een met een belangrijke toekomst. Vandaar onze volle steun voor dit ontwerp van decreet.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Het nadeel van als laatste in de rij te komen, is dat alles al gezegd is. Ik zal mij dus beperken tot de mededeling dat ik mij heel graag aansluit bij de mooie woorden van mevrouw De Wachter. Ik had het zelf niet beter kunnen zeggen. Voor de volledigheid wou ik toch even aangeven dat mijn fractie uiteraard dit ontwerp van decreet zal steunen.

De heer Christian Van Eyken: Voorzitter, ik wil kort reageren op een aantal collega's, onder andere op de heer Van Rompuy, die laat uitschijnen dat bepaalde faciliteitengemeenten die worden bestuurd door Franstaligen geen enkele subsidie of geen enkele financiële tegemoetkoming zouden geven aan Nederlandstalige verenigingen. Mijnheer Van Rompuy, hebt u daar een voorbeeld van, dat één gemeente een discriminatie uitvoert ten opzichte van Vlaamse verenigingen? Ik ken er geen enkele. Ik heb in mijn gemeente, waar ik meer dan twaalf jaar burgemeester ben geweest, nooit een Vlaamse vereniging achteruitgesteld ten opzichte van een Franstalige vereniging. Ze werden altijd op dezelfde voet behandeld. Er was geen enkele discriminatie. Wat er wel gebeurt, is dat vzw 'de Rand', als je de Moelie of andere gebouwen van de vzw wilt betreden of daar iets wilt doen, de Franstalige verenigingen uitsluit. Dat is een feit.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer Van Eyken, u hebt in de commissie niet gesproken. Ik zal nu namens de Vlaamse Regering reageren. Uw dieperliggende bedoeling is duidelijk gebleken uit uw discours. U wilt zich niet neerleggen bij het gegeven dat die zes faciliteitengemeenten behoren tot Nederlandstalig gebied. De faciliteiten zijn bedoeld als overgangmaatregel, om u te integreren in die samenleving.

U stak het niet weg, u pleit voor tweetaligheid. Deze streek is geen tweetalig gebied. U blijft dat dispuut fundamenteel voeren. Ik maak me niet te veel illusies, maar ik hoop dat u aan de hand van de betogen van de sprekers van zowat alle partijen gemerkt hebt dat er aan Vlaamse zijde geen enkele wil, geen enkel voornemen bestaat, om hier enige verandering in te brengen.

We geven wel degelijk deze substituerende bevoegdheid aan vzw 'de Rand' bij stilzitten van de gemeentebesturen. Er zijn inderdaad besturen die geen beleidsplannen uitwerken, niet voor Jeugd, Cultuur of Sport, die geen beleid voeren dat het Vlaamse gemeenschapsleven ondersteunt. Daag me niet uit om voorbeelden te geven daarvan. Moet ik verwijzen naar de jeugthuizenproblematiek? Naar Animoro dat we hebben moeten oprichten? Ga in die zes faciliteitengemeenten kijken en u krijgt genoeg voorbeelden.

Ik ben het er wel mee eens dat er een kentering is, gelukkig maar. We zien dat sommige gemeentebesturen die openheid wel hebben en wel willen samenwerken met de Vlaamse overheid. Ik hoop dat dit een voorbode is, een teken van het feit dat een aantal Franstaligen inzien dat ze in Nederlandstalig gebied leven, wonen en besturen.

Tot slot, mijnheer Van Eyken, uw beschuldiging aan het adres van vzw 'de Rand' dat ze uitsluitend zouden werken, is totaal ongepast en ongegrond. Vzw 'de Rand' voert een beleid gericht op insluiting en integratie. Ze nemen veel initiatieven richting Franstaligen en richting internationaal. Het laatste verwijt dat u de vzw kunt maken, is dat het een geboorneerde, op zichzelf gerichte instelling zou zijn. Integendeel, het is er alle hens aan dek om te komen tot een open en solidair gemeenschapsleven.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 2062/1)

– *De artikelen 1 tot en met 6 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

■

ONTWERP VAN DECREET betreffende de integrale jeugdhulp – 1952 (2012-2013) – Nrs. 1 tot en met 9

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet betreffende de integrale jeugdhulp.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Voorzitter, minister, collega's, de instroom van kinderen en jongeren in de bijzondere hulpverlening stijgt jaar na jaar. In 2000 kwamen 14.789 kinderen en jongeren in contact met de bijzondere jeugdzorg. In 2009 waren dat er 24.422 en vorig jaar werden 26.486 minderjarigen in de bijzondere jeugdzorg geteld.

23.833 daarvan kwamen er terecht vanuit een problematische opvoedingssituatie. Bijzonder verontrustend is de toename van het aandeel van kinderen en jongeren onder 15 jaar. Meer nog, bijna een kind op drie in de jeugdzorg is jonger dan 10 jaar.

De vraag naar het waarom van de groeiende instroom werd twee jaar geleden zeer uitvoerig besproken in de Commissie Jeugdzorg. We kwamen tot de conclusie dat er niet één enkele oorzaak is. Integendeel, het is een samenspel van factoren die maatregelen vragen op diverse beleidsdomeinen. Het gaat om de toegenomen druk en stress, en de hoge verwachtingen waaraan onze kinderen en jongeren moeten voldoen. Het gaat om sociale netwerken die

vervagen en de individualisering die toeneemt. Het gaat om kansarmoede en maatschappelijke intolerantie. Het gaat om groeiende diversiteit en veranderende gezinssamenstellingen.

Deze diversiteit aan oorzaken maakt dat er natuurlijk ook niet één wondermiddel is om dit op te lossen. Een integrale aanpak en een beleidsdomeinoverschrijdende strategie zijn dan ook nodig om adequaat op problemen te kunnen inspelen. Het welzijn van onze kinderen is geen taak van Welzijn alleen: we hebben dat hier al vaak gezegd. Alle beleidsdomeinen hebben een verantwoordelijkheid en een plicht ter zake: het onderwijs, het jeugdbeleid, sport en recreatie, de huisvesting, de ruimtelijke ordening, het milieubeleid enzovoort. De maatschappelijke beleidsnota Jeugdzorg geeft de conclusies van de commissie weer, en in de motie van juni 2011 werd actie door de diverse beleidsdomeinen gevraagd. Het beleid van al die beleidsdomeinen moet zorgen voor een algemeen kind- en jongerenvriendelijk klimaat, voor ruimte voor kinderen, voor kansen voor kinderen, voor verdraagzaamheid tegenover kinderen, en ook voor zorg voor kinderen.

Soms is die gewone zorg echter niet voldoende en dringt meer gespecialiseerde hulp zich op. Tijdens de besprekingen binnen de Commissie Jeugdzorg kwamen ook binnen dit segment een aantal knelpunten aan bod, en de maatschappelijke beleidsnota formuleerde ook in dit verband een aantal aanbevelingen. Meermaals werd aangekaart dat vandaag niet altijd de hulpvraag het uitgangspunt is, maar dat er wordt beslist in functie van de beschikbare plaatsen. De herkenning van een aantal signalen waaruit blijkt dat hulp nodig is, blijkt ook vaak een knelpunt. Soms veroorzaakt te late detectie, doorverwijzing of niet de meest adequate hulp een escalatie van problemen. Ook informatiedoorstroming werd als algemeen aandachtspunt naar voren gebracht, en dat op heel wat domeinen. Niet alleen de communicatie tussen de diverse hulpverleningsinstanties, tussen consulenten en diverse diensten, kan en moet beter, ook de betrokkenheid van de jongere zelf en diens omgeving bij de gegevensverwerking en dossiervorming is belangrijk. CD&V pleitte in dat kader altijd al voor onder meer een grotere toegankelijkheid van de eerstelijns hulp, een uitbreiding van het ambulante hulpaanbod en de uitbouw en versterking van de rechtstreeks toegankelijke hulp. Ook pleiten we voor flexibiliteit in de hulpverlening, hulpverlening die gericht is op continuïteit en een naadloze overgang doorheen het hele traject, voor hulpverlening die de risico's op hervallen en een zwaarder worden van de problematiek beperkt. We pleiten voor een vertrouwenspersoon, zodat het kind of de jongere die met de jeugdhulpverlening in aanraking komt, altijd iemand heeft waar hij of zij op elk moment bij terecht kan.

CD&V is er ook een vurig voorstander van om hulp zo gezinsgericht mogelijk te maken. In dat kader verwijs ik graag naar het decreet Pleegzorg, dat we hier ongeveer een jaar geleden goedkeurden. Kort samengevat moet hulp voor ons bereikbaar, beschikbaar en begrijpbaar zijn. Hulp moet op een zo goed mogelijke manier worden aangeboden. Het is aan ons, aan de overheid, aan het beleid om daar de randvoorwaarden voor uit te tekenen. Het is aan deze vraag naar een goede, naar een betere jeugdhulpverlening dat het voorliggende ontwerp van decreet een oplossing wil bieden.

Over de organisatie van de jeugdhulp is er in de commissie Welzijn en in dit parlement al veel gediscussieerd. Als kinderen en jongeren in de problemen dreigen te komen en er hulp nodig is, dan is het onze absolute plicht ervoor te zorgen dat die hulp er ook daadwerkelijk komt, dat de weg erheen vlot verloopt en men zich niet vastrijdt in een kluwen, dat er een goede communicatie is tussen hulpverleners enzovoort.

Daar knelt momenteel vaak het schoentje. Niets doen en niet ingrijpen, vormt voor ons dan ook geen optie.

We zijn tevreden dat nu, bijna tien jaar na het eerste decreet, het ontwerp van decreet betreffende de integrale jeugdhulp op tafel ligt. We weten allemaal dat de totstandkoming van dit ontwerp van decreet een oefening met een enorme omvang is geweest. Diverse sectoren zijn hierbij betrokken. Het mag dan ook geen verwondering wekken dat binnen die sectoren

veel vragen worden gesteld. Het is voor ons belangrijk eindelijk zekerheid te creëren. De mensen in de bijzondere jeugdhulp mogen niet langer in het ongewisse blijven.

Op het eerste gezicht lijkt het een zeer technisch ontwerp van decreet vol technische termen en procedures. We moeten en kunnen hier doorheen kijken. Het ontwerp van decreet is immers op een aantal heel duidelijke krachtlijnen gestoeld.

Een van die krachtlijnen bestaat uit het waarmaken van de vermaatschappelijking van de zorg in de jeugdhulpverlening. Een andere krachtlijn bestaat erin tijdig toegang tot de jeugdhulpverlening te verlenen. We moeten de continuïteit in de hulpverlening mogelijk maken. We moeten in verontrustende situaties de gepaste hulp organiseren. We moeten in crisisjeugdhulpverlening voorzien. We moeten de minderjarigen maximaal laten participeren aan de hulp waar ze gebruik van maken. We moeten de schotten tussen de verschillende sectoren wegwerken. Met betrekking tot al deze pijlers staat het belang van de hulpvrager voorop.

CD&V heeft al vaak een lans gebroken voor de vermaatschappelijking van de zorg en voor de behartiging van de zorg in en door de maatschappij. Door middel van dit ontwerp van decreet streven we die vermaatschappelijking ook na in de jeugdhulpverlening.

Van de hulpverleners wordt verwacht dat ze in eerste instantie de mogelijkheden van de jongere, zijn gezin en de context, aanspreken en versterken. Indien meer hulp nodig is en de eerstelijns hulp van Kind en Gezin, van het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) of van een centrum voor algemeen welzijnswerk (CAW) niet meer volstaat, moeten de hulpverleners de betrokkene de weg naar meer gespecialiseerde of meer ingrijpende hulp tonen.

Een nieuwe intersectorale toegangspoort regelt de toegang tot de hulp die niet rechtstreeks toegankelijk is. Aangezien alle hulpvragen door een enkele instantie worden behandeld, blijft de meest ingrijpende hulp voorbehouden voor de jongeren die deze hulp het meest nodig hebben. Bovendien zal op die manier hulpverlening uit verschillende sectoren kunnen worden gecombineerd. Iedereen zal moeten toegeven dat dit een roep is die we ook al jaren horen.

Dankzij de permanente beschikbaarheid en de rechtstreekse toegankelijkheid van het crisismeldpunt moet het mogelijk zijn te reageren op situaties die dringende hulpverlening vergen. De doelstelling van het aanbod in de crisisjeugdhulpverlening bestaat erin de minderjarige, zijn ouders en desgevallend de opvoedingsverantwoordelijke in een crisissituatie snel een gepaste vorm van hulpverlening te geven.

De dialoog tussen alle betrokkenen is in dit proces van groot belang. Het betreft hier een subsidiair hulpprogramma. Dit betekent dat de inzet van een crisisinterventie, van een begeleiding of van opvang enkel mogelijk is indien de aanmelder zelf, het eigen netwerk van de minderjarige of een andere vorm van hulpverlening onvoldoende oplossingen voor de crisissituatie kunnen bieden.

In het voorliggend ontwerp van decreet blijft de vrijwilligheid van de hulpverlening een evident en belangrijk uitgangspunt. Ook in situaties die de hulpverleners als zeer verontrustend inschatten en waarin de betrokkene geen blijk geeft vrijwillig een beroep op de hulpverlening te doen, zijn er mogelijkheden om de jongere te helpen. Het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg heeft op dit vlak een belangrijke opdracht. Een grote toegankelijkheid en een zo groot mogelijke bereikbaarheid zijn van groot belang. Ik zou de minister dan ook willen vragen het engagement na te komen dat hij in de commissie is aangegaan en in een zo ruim mogelijke permanentie te voorzien. Eens een minderjarige bij de jeugdhulpverlening heeft aangeklopt of is aangemeld, is het van groot belang steeds de meest adequate hulp te bieden. De hulpverlening moet zo lang als nodig blijven doorlopen.

Het is voor ons van groot belang dat de jongere in het proces over iemand beschikt die hij in vertrouwen kan nemen.

In dat kader hebben wij sterk gepleit voor de mogelijkheid tot het aanstellen van een vertrouwenspersoon. In het oude decreet van 7 mei 2004 wordt gesteld dat de jongere het recht heeft een bijstandspersoon aan te duiden. Daar zijn echter een aantal voorwaarden aan verbonden. We weten allemaal, collega's, dat die mogelijkheid in de praktijk weinig of niet gebruikt wordt. Met het nieuwe ontwerp van decreet betreffende de integrale jeugdhulp, dat we vandaag bespreken, moeten we dat veranderen. De vertrouwenspersoon moet ingang kunnen vinden, als baken van de jongere in de jeugdhulp.

Veel jongeren krijgen nu een kortstondige begeleiding, waarna de hulpverlening stopt. De minderjarige en zijn ouders staan er dan opnieuw alleen voor. Vaak leidt dat tot problemen, regressie en een nieuwe aanmelding. Daarbij moet de jongere altijd hetzelfde verhaal doen, nieuwe inzichten of diagnoses moeten worden gesteld enzovoort. Daarom is de mogelijkheid van een vaste vertrouwenspersoon doorheen het hele hulptraject nodig. Op elk moment kan de vertrouwenspersoon al bemiddelend aftoetsen of de geboden hulp nog afdoende beantwoordt aan de hulpvraag. Samen met de jongere en de betrokken actoren wordt afgestapt van of gewijzigd naar een ander traject. Enkel op die wijze en door middel van dergelijke bemiddeling kan herzienbare, flexibele hulp op maat geboden worden. Met het hierover goedgekeurde amendement komen we aan die nood tegemoet.

Opdat niet enkel professionelen, maar ook mensen uit de omgeving van de minderjarige zouden kunnen optreden als vertrouwenspersoon, werd de vereiste van het beroepsgeheim bij de aanstelling ervan niet behouden. Natuurlijk is ook de integriteit belangrijk, en de mogelijkheden tot voldoende ondersteuning en opleiding.

In een ander amendement nemen we bovendien de kwaliteitseisen van het overleg of de bemiddeling op, die moeten bijdragen tot de continuïteit van de jeugdhulpverlening. De bemiddeling kan de vastgelopen hulpverlening weer ontknopen en opnieuw op gang brengen.

Het ontwerp van decreet beoogt ook maximale participatie van de minderjarige aan de hulp waarvan hij of zij gebruik maakt. En wanneer de jongere daarover met een probleem zit, wanneer bijvoorbeeld zijn rechten niet worden nageleefd, moeten de betrokkenen het recht en de mogelijkheid hebben om bij een onafhankelijk orgaan een klacht te formuleren. CD&V is van mening dat het klachtrecht en het externe toezicht breder moeten worden gezien dan enkel voor dit ontwerp van decreet. We zullen daaromtrent dan ook een afzonderlijk parlementair initiatief nemen.

U merkt het, collega's, het is een veelomvattend ontwerp van decreet en het tot stand komen ervan is een oefening geweest met een enorme omvang en betrokkenheid van diverse actoren. We hebben heel wat tijd besteed aan dit ontwerp van decreet, uitgebreid hoorzittingen gehouden, artikelsgewijze besprekingen gedaan en amendementen besproken. We hebben opmerkingen gehoord, we hebben kritiek en suggesties gekregen. Maar we hebben ook van heel veel kanten gehoord: ga ervoor, we staan achter de basisideeën, we staan achter de krachtlijnen van het ontwerp van decreet, laat de integrale jeugdhulp van toepassing worden.

Nu is dan ook het moment aangebroken om er effectief voor te gaan, collega's. Dit ontwerp van decreet beoogt immers de maximale realisatie van hulp op maat voor minderjarigen die het nodig hebben, ook voor kinderen in een zwakke context. Het doel is ook een maximale betrokkenheid van de minderjarige en zijn ouders en/of opvoedingsverantwoordelijke te verzekeren bij het aanvragen en inzetten van jeugdhulpverlening, zowel op casusniveau als in de processen en op het beslissingsniveau.

Het ontwerp van decreet maakt bovendien de broodnodige samenwerking verder mogelijk op alle niveaus, casusgericht, tussen voorzieningen en tussen sectoren. Het landschap van de hulpverlening wordt grondig hertekend, maar tegelijk vereenvoudigd. De wijze van prioritering van hulpvragen wordt transparanter voor alle partijen die een stem hebben en samenwerken. Er komt bovendien een beter zicht op en beheer van de beschikbare capaciteit tot stand.

De implementatie van de hervormingen die vervat zijn in het ontwerp van decreet zullen voldoende tijd nodig hebben, meer nog dan initieel in het ontwerp van decreet was bepaald. Om tijdens de opstartfase de gelegenheid te creëren om praktische problemen op het spoor te komen en operationele lessen te trekken, wordt de initiële inwerkingtreding dan ook verschoven naar 1 maart 2014.

Collega's, met de bijsturingen die in de commissie werden aangenomen, voornamelijk met betrekking tot bemiddeling, de vertrouwenspersoon en het klachtenrecht, hebben we er in ieder geval alle vertrouwen in dat de jeugdhulpverlening op een goede manier kan worden hervormd en dat deze hervorming ten bate is van alle kinderen en jongeren die er ooit mee te maken krijgen. Zal het gemakkelijk gaan, collega's? Neen. Zal er nog moeten worden geleerd uit ervaringen en zullen bijsturingen nog nodig zijn? Ja, daar zijn we ons van bewust. Maar als er geen stappen worden gezet, blijven we in het ongewisse, blijft een hele sector met vragen en, het allerergste, blijven kinderen en jongeren in de kou staan.

Collega's, toon veel begrip voor de vragen die we krijgen vanuit de sector. Het is heel begrijpelijk dat er koudwatervrees is, maar die koudwatervrees zal niet verminderen door aan de kant te blijven staan. De enige manier om die te verslaan is door erin te duiken en te beginnen zwemmen. Collega's, het gaat hier over onze kinderen en onze jeugd, het gaat hier over onze toekomst. Het is aan ons om mee de randvoorwaarden voor die toekomst uit te schrijven. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, ministers, collega's, vandaag ligt het lang verwachte ontwerp van decreet betreffende de integrale jeugdhulpverlening ter bespreking. Het is al heel lang aangekondigd, de geschiedenis gaat zelfs enkele legislaturen terug. Er is heel veel voorbereidend werk aan voorafgegaan. Iedereen binnen de sector heeft ruimschoots de tijd en gelegenheid gekregen om zijn zeg te doen, om inspraak te hebben enzovoort.

Aanvankelijk was het wel de intentie van de meerderheid de bespreking van dit bijzonder belangrijke ontwerp van decreet op één commissiezitting erdoor te jagen. Gelukkig heeft de meerderheid ingezien dat dit niet haalbaar was, waarvoor dank aan de voorzitter, en dat het ontwerp toch wel wat bijsturing nodig had. Collega's, het is absoluut noodzakelijk dat we een ernstig antwoord bieden op de toch wel heel fundamentele kritiek vanuit het werkveld dat, als puntje bij paaltje komt, verantwoordelijk zal zijn voor de uitvoering.

Collega's, dit ontwerp van decreet heeft als doelstelling de jeugdhulp fundamenteel te hervormen. Ik heb al gezegd dat we hiermee in Vlaanderen al zeer lang bezig zijn. Er is de maatschappelijke beleidsnota uit 1998. Er zijn hierover talrijke debatten gevoerd. Er was de Commissie Jeugdzorg en de resolutie die in 2011 unaniem werd aangenomen in het Vlaams Parlement.

Er wordt beoogd een nieuwe regeling tot stand te brengen van de jeugdhulp, die hulp en zorg op maat biedt aan minderjarigen, hun ouders, hun opvoedingsverantwoordelijken en betrokken personen uit hun leefomgeving. Deze hulp en zorg op maat moeten met een grote mate aan flexibiliteit de hulpvraag proberen te beantwoorden. Dit staat in dit ontwerp van decreet als missie omschreven. Dit wilt u realiseren door een sectoroverschrijdende samenwerking tussen jeugdhulpaanbieders en een intersectorale afstemming van het jeugdhulpaanbod.

Collega's, ondanks de mooie doelstellingen en enkele amenderingen tijdens de commissiebesprekingen, blijft dit ontwerp van decreet vele vragen oproepen en blijven er nog behoorlijk wat lacunes. De adviesorganen hebben bij dit ontwerp van decreet een aantal kritische bedenkingen geformuleerd. Dan hebben we de hoorzittingen gehad waar verschillende deskundigen een meer dan kritische stem hebben laten horen. Ook vanuit het werkveld zelf waren er toch wel fundamentele bedenkingen en bezwaren. Het zijn opmerkingen, collega's van de meerderheid, waar u rekening mee moet houden, opmerkingen

die rechtstreeks betrekking hebben op de slaagkansen van dit ontwerp van decreet, en dus op de slaagkansen van de toekomst van de integrale jeugdhulpverlening.

Voorzitter, collega's, ik ga bondig in op een aantal van de punten van kritiek en van de bedenkingen.

Op de eerste plaats moet het mij van het hart dat dit ontwerp van decreet heel veel algemene, vage formuleringen bevat. De Raad van State is hierover zeer kritisch en heeft het terecht over "formuleringen met een weinig normatieve inhoud of waarvan de normatieve inhoud niet duidelijk is". Collega's, ik heb hier al talloze malen bepleit dat een decreet duidelijk, afdwingbaar en werkbaar moet zijn, anders leidt het tot rechtsonzekerheid in de praktijk. Want hoe moeten dergelijke vage formuleringen concreet worden toegepast? Hoe moet een en ander worden geïnterpreteerd? Het kan daarenboven aanleiding geven tot niet-bedoelde toepassingen. Op dit punt betreur ik dan ook dat het ontwerp niet werd aangepast met verduidelijking en meer heldere formuleringen.

Het is een kaderdecreet dat op vele vlakken een verregaande machtiging aan de Vlaamse Regering geeft. Heel veel aspecten dienen te worden uitgewerkt in uitvoeringsbesluiten. Ik moet zeggen, minister, dat ik dat voor een groot deel kan begrijpen. U kunt nu eenmaal niet alles regelen in een decreet. Maar een dergelijke delegatie kan juridisch niet altijd. Er zijn aangelegenheden die de Grondwet nu eenmaal voorbehoudt aan de decreetgever. Ook de Raad van State merkt dit op.

Ik ben blij dat u aanwezig bent, minister Smet, zodat ik dat ook tegen u nog eens duidelijk kan zeggen. Bijvoorbeeld bepalingen die betrekking hebben op de CLB's moeten worden geregeld via decreetgeving. Waarom geeft de Vlaamse Regering, deze meerderheid, geen gevolg aan deze belangrijke opmerkingen? U legt eigenlijk de Grondwet naast u neer. Collega's, dat is niet echt een fraai staaltje van correct juridisch handelen.

Daarnaast moet het decreet duidelijk aangeven wat juist aan de Vlaamse Regering wordt gedelegeerd, maar ook daarover blijven ernstige vragen. En wie gaat u betrekken, ministers, bij de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten? Nagenoeg alle adviesorganen hebben gevraagd dat ze voorafgaandelijk aan de uitvoeringsbesluiten hierbij worden betrokken. Ik hoop dat u daaraan gevolg zult geven.

Collega's, komen we nu tot een echte integrale jeugdhulpverlening? Ik heb daarstraks al de missie omschreven. Ik heb even nagekeken in Van Dale waarvoor het woord 'integraal' staat. Het betekent: 'een geheel uitmakend, allesomvattend, waaraan niets mag ontbreken'. Maar wanneer we de tekst van dit ontwerp van decreet gedetailleerd doorlopen, is er niet echt sprake van een echte integrale jeugdhulpverlening. Er wordt nog al te veel vertrokken vanuit de sectoren. De tussenschotten tussen de verschillende sectoren worden niet weggewerkt. Bijzondere jeugdzorg, de CLB's, de geestelijke gezondheidszorg enzovoort zullen naast elkaar blijven werken. Er komt geen extra budget. De vraag is dan ook of de verschillende sectoren elk in hun begroting wel voldoende aandacht zullen besteden aan de integrale jeugdzorg. Deze kritiek is talloze malen in de hoorzittingen aan bod gekomen, ook in de adviezen van de SAR. Ik betreur dat er geen betere oplossing wordt uitgewerkt.

Een andere heel belangrijke vraag is of er voldoende financiering komt om een echt recht op hulp te garanderen. Dit ontwerp van decreet voorziet in een maximaal recht op jeugdhulp. Dat is prima, daarvoor krijgt u onze steun. Maar hoe gaat u dat daadwerkelijk realiseren en waarborgen? Zoals vele dossiers valt of staat het slagen van deze operatie met het ter beschikking stellen van de nodige budgetten om alles op een degelijke wijze te organiseren. Tijdens de commissiebesprekingen ben ik niet echt wijzer geworden over de budgettaire kant. Eén zaak hebben we wel gehoord: dit decreet moet budgetneutraal zijn, want er komen niet meer middelen. Maar, collega's, als er geen bijkomende middelen worden vrijgemaakt, zal het niet lukken en zal het recht op jeugdhulp niet kunnen worden gewaarborgd. Ministers, dat beseft u zelf heel goed, want het staat ingeschreven in het ontwerp van decreet zelf.

Ik zal voor een keer een artikel citeren, namelijk artikel 6, en dat is duidelijk : “Binnen het beschikbare jeugdhulpaanbod en de beschikbare kredieten heeft elke minderjarige maximaal recht op jeugdhulp.”

Twee maal de term ‘beschikbaar’, bij jeugdhulpaanbod en kredieten. Met andere woorden, zolang er geen voldoende aanbod is en zolang de beschikbare kredieten ontoereikend zijn, is dit recht op jeugdhulp geen echt recht, geen recht dat kan worden afgedwongen.

Verschillende instanties hebben in hun adviezen gewaarschuwd dat hiermee het recht op jeugdhulp wordt ondergraven en dat de toegankelijkheid van de integrale jeugdhulp wordt gerelativeerd. En dit staat haaks op de mooie doelstellingen van dit ontwerp van decreet. Eigenlijk gaat het hier slechts om een minimaal recht op jeugdhulp. Dit zal blijven leiden tot een aanbodgerichte instelling, en dat is onvoldoende. Ministers, indien u niet echt een recht op hulp kunt waarborgen, mag dit ook niet worden ingeschreven in dit ontwerp van decreet.

Er is nood aan continuïteit, hebben we hier verschillende keren gehoord. Alle jeugdhulpaanbieders zijn samen verantwoordelijk voor de continuïteit. Maar wie draagt de eindverantwoordelijkheid? Garandeert dit ontwerp van decreet voldoende continuïteit in hulpverlening en duidelijkheid over die verantwoordelijkheid om een echte trajectbegeleider overbodig te maken? Ik heb daar vragen over.

Dankzij amendering is trajectbegeleiding – geen trajectbegeleider – gepland. Dit is een verbetering, dat geef ik toe, maar absoluut nog niet voldoende. Er komt een vertrouwenspersoon voor de minderjarige die zal fungeren als aanspreekpersoon door het hele traject van de jeugdhulpverlening. Maar wie gaat die vertrouwenspersoon zijn? Het kan, maar het moet geen professioneel zijn. En zal er voor elk kind, voor elk kind en elke jongere die een vertrouwenspersoon nodig heeft, een vertrouwenspersoon kunnen worden gevonden? Dat is een cruciale vraag waar geen antwoord op komt. Anders geformuleerd: zal elke minderjarige de weg wel vinden naar een vertrouwenspersoon? Ik heb daar vragen bij.

Ik blijf ervoor pleiten niet alleen in trajectbegeleiding te voorzien, maar in een echte professionele trajectbegeleider. Het ontbreken van een professionele trajectbegeleider is één van de gemiste kansen bij deze hervorming.

Dat heeft ook zware consequenties voor de rechtspositie van de minderjarige. Uit de hoorzittingen is gebleken hoe belangrijk een professionele trajectbegeleider is vanwege de vertrouwensband die zo kan worden opgebouwd met de minderjarige. Een professionele trajectbegeleider die vanaf de eerste stap volledig betrokken is en zijn taak uitvoert met hart en ziel – ik ben ervan overtuigd dat dat in de meeste gevallen ook zal gebeuren –, zal het vertrouwen winnen van de minderjarige en zijn omgeving. Hij zal ook op een professionele manier kunnen werken met voldoende kennis van het dossier en voldoende achtergrond. Iemand die geen professionele vorming heeft, hoe goedbedoeld die inspanningen ook mogen zijn, heeft niet voldoende achtergrond en knowhow om de minderjarige gedurende het hele traject te begeleiden.

Werken met een vertrouwenspersoon is onvoldoende. Een professionele trajectbegeleider kan de jongere begeleiden tot op het ogenblik dat hij geen beroep meer moet doen op jeugdhulp, en misschien zelfs nog langer, wat in vele gevallen nuttig kan zijn. Dit is de enige garantie dat de jongere niet iedere keer opnieuw zijn verhaal moet doen.

Ik betreur dat de meerderheid, dat u, ministers, niet wilde ingaan op de begeleiding van een advocaat. Voor we begonnen zijn met de besprekingen in de commissie, hebt u van de Orde van Vlaamse Balies, een volledig uitgewerkt en haalbaar amendement gekregen dat geen enkele financiële weerslag heeft op uw begroting. Tijdens de hoorzittingen hebben zowel de Orde van Vlaamse Balies, het jeugdparquet als de jeugdmagistraten – drie heel belangrijke partners in dit verhaal – gepleit voor het inschrijven van een verplichte bijstand door een advocaat bij elke gerechtelijke en administratieve procedure die de jongere aanbelangt.

Zonder die bijstand kunnen de rechten van de jongere in het gedrang komen. Zolang er op federaal niveau geen wet is uitgewerkt over advocaten voor minderjarigen, moeten wij er hier op Vlaams niveau roer waken dat de nodige garanties worden ingebouwd. Ik heb het al gezegd, de orde heeft een amendement bezorgd en ik blijf aandringen om dit amendement nog te willen aanvaarden.

Voorzitter, ik heb de moeite gedaan om dat amendement hier opnieuw in te dienen, het zal bij de artikelsgewijze bespreking ter sprake kunnen komen. Collega's van de meerderheid, u hebt nog een paar uur de tijd om hierover na te denken. Overleg nog eens, en ik blijf het herhalen – ik heb het in verleden al gezegd en in het verleden is men er een paar keer op ingegaan –: als u niet graag hebt, dames en heren van de meerderheid, dat dit amendement wordt aangenomen enkel en alleen omdat mijn naam daarop staat, schrap mijn naam dan. Neem het letterlijk over, want ik heb enkel en alleen maar een zeer deskundige tekst overgenomen van de Orde van Vlaamse Balies, de jeugdparquetten en de magistratuur. Voor mij hoeft het absoluut geen amendement zijn van mezelf, van mij als persoon. Voor mij is het doel, de inhoud veel belangrijker. Denk dus alstublieft na, en neem het voor mijn part over. Alleen hoop ik dat u mijn bezorgdheid wil delen. Ik blijf hierop aandringen.

Collega's, bijstand van een advocaat betekent immers niet noodzakelijk dat er sprake is van een onmiddellijke juridisering, zoals u, minister, hebt geantwoord tijdens de commissiebesprekingen. Alleen al advies kan vaak zeer nuttig zijn en vele latere problemen voorkomen.

Het klachtenrecht is uiteindelijk tijdens de commissiebesprekingen met een amendement opgenomen in dit ontwerp van decreet, maar niet echt decretaal verankerd. Ik betreur dat. Een goed werkend klachtensysteem is noodzakelijk. Nu wordt er in het ontwerp van decreet aangekondigd dat de Vlaamse Regering daar werk van gaat maken. Maar op welke wijze u dat gaat organiseren, is niet duidelijk. Of het werkelijk afdwingbaar zal zijn, is evenmin duidelijk. U vond dat een belangrijk amendement – collega Schryvers heeft dat daarnet nog eens beklemtoond –, want zo is er niet alleen extern toezicht maar ook een klachtenrecht los van elkaar. Maar waarom gaat u het niet werkelijk decretaal uitwerken? Collega Schryvers, het argument dat u in de commissie hiervoor gebruikt hebt dat er te weinig tijd is: neemt u mij niet kwalijk, maar dat is vrij ongeloofwaardig. We hadden nog wel eventjes kunnen samenzitten, u met de meerderheid had ook nog wel even tijd om samen te zitten. U kunt dat trouwens vandaag nog doen, u hebt nog enkele uren tijd. Maak er alstublieft werk van.

Mevrouw Katrien Schryvers: Collega Dillen, ik denk dat we allebei het klachtenrecht en het extern toezicht zeer belangrijk vinden. Waarom we dat niet verankeren in dit decreet maar het afzonderlijk willen doen – en ik kan u bevestigen dat we daar wel echt mee bezig zijn – is omdat we dat natuurlijk ook willen doen voor de gemeenschapsinstellingen.

Mevrouw Marijke Dillen: Ik ben benieuwd wanneer u hiermee naar dit parlement zult komen. Volgens mijn bescheiden mening was het beter geweest om daarin hier in dit decreet te voorzien. Ik ben benieuwd waarmee u naar het parlement zal komen.

U weet dat wij altijd voorstellen van de meerderheid steunen als wij akkoord gaan met de doelstellingen ervan en als ze op een correcte manier zijn uitgewerkt. Ik durf alleen suggereren dat, wat het klachtenrecht betreft, men eens naar onze bureaus, naar het Nederlandse model moet kijken. Dit model werd zeer uitvoerig toegelicht tijdens de hoorzitting en daar blijkt dat systeem zeer goed te werken. Ik was ervan onder de indruk, het was een zeer leerrijk model. Ik denk dat we daar toch wel wat inspiratie kunnen halen.

Wordt er voldoende rekening gehouden met de minderjarige zelf? Het is heel belangrijk om de minderjarige zelf voldoende te betrekken. Vele minderjarigen hebben vele mogelijkheden, collega's, maar hier wil ik toch wel opmerken dat ze helaas niet allemaal die mogelijkheden hebben.

Terecht kunnen we lezen in een zeer boeiende tekst van de Denkgroep Vergeten Jongeren dat “we vanuit ethisch oogpunt moeten vertrekken van de mogelijkheden en het recht op zelfbeschikking maar dat we ook rekening moeten houden met de handicap en de kwetsbaarheid van sommige jongeren die zorgondersteuning, sturing en bewindvoering nodig hebben. De structurerende benadering die voor mensen met een lichte tot matige verstandelijke beperking nodig is, staat soms op gespannen voet met de huidige emancipatorische gedachtegang waarin de eigen regie en zelfbeschikking van de cliënten centraal staan.” Ook daar moeten we rekening mee houden. En het is niet altijd eenvoudig daar een goede balans in te vinden.

Een ander belangrijk knelpunt is de vraag of er op dit ogenblik voldoende bereidheid is in het werkveld. Tijdens de hoorzittingen heeft het werkveld toch wel heel veel kritische kanttekeningen geplaatst bij de werkbaarheid van dit ontwerp van decreet. Er werd zelfs een pleidooi gehouden voor het in overweging nemen van een heel andere constructie dan wat hier voorligt of minstens van een grondige bijsturing.

Ministers, bent u ervan overtuigd dat het werkveld zelf – het zijn zij die dit ontwerp van decreet in de praktijk moeten brengen – voldoende overtuigd is? Zullen ze voldoende ondersteuning, middelen en mankracht krijgen om deze belangrijke nieuwe opdracht te vervullen? Er rijzen vragen uit talrijke hoeken. In elk geval zal een mentaliteitswijziging noodzakelijk zijn.

Het is ook absoluut noodzakelijk om alle beleidsdomeinen te betrekken die enige band hebben met de jeugdhulp. Of zoals de strategische adviesraad het stelt: “één jeugdhulp binnen de ruimere samenleving”.

Dwarsverbindingen naar gezinsbeleid, wonen en huisvesting, jeugdbeleid, sportbeleid, gezondheidsbeleid, beleid inzake ruimtelijke ordening enzovoort zijn nodig. Dat stond trouwens ook in de visietekst van de Staten-Generaal voor de Jeugdhulp ‘Met de kracht van de jeugd!’ en in de motie van aanbeveling bij de maatschappelijke beleidsnota Jeugdzorg.

Een andere vraag is of er wel voldoende rekening is gehouden met de volgende staatshervorming. Bij de volgende staatshervorming zal het jeugdsanctierecht worden overgeheveld naar Vlaanderen. Dat zal leiden tot meer coherente bevoegdheidspakketten inzake de gerechtelijke dwangmaatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Op welke wijze zal daar rekening mee worden gehouden? Dit ontwerp van decreet geeft daarover geen duidelijkheid.

Heeft intussen ook het overleg met de andere regeringen plaatsgevonden? Dit ontwerp van decreet bevat bepalingen die betrekking hebben op de opvolging van maatregelen die kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Overleg met de federale overheid is hier noodzakelijk. Deze overlegverplichting vormt een bevoegdheidsverdelende regel. Het Grondwettelijk Hof is daarover duidelijk. Een schending van deze verplichting kan leiden tot de vernietiging van het betrokken decreet. Ik hoop dat u oor hebt voor deze belangrijke vormvereiste.

Tot slot een laatste bedenking. Dit ontwerp van decreet raakt rechtstreeks het belang van personen jonger dan 25 jaar. Dat is voor iedereen duidelijk. Een kindeffectenrapport is dan ook absoluut noodzakelijk. Ik verwijs daarvoor naar het decreet 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid. Dat is er niet, ook niet nadat de Raad van State naar aanleiding van het voorontwerp een duidelijk advies had gegeven en u nog de tijd had om dat kindeffectenrapport te laten uitvoeren. Ik betreur, heren ministers, dat u de eigen Vlaamse decreten – en dit is toch wel een belangrijk decreet dat hier eenparig door dit parlement is goedgekeurd – niet respecteert. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts: Minister, voorzitter, collega's, dit ontwerp van decreet heeft inderdaad al een heel lange voorbereiding achter de rug. Er was de Commissie Jeugdzorg. We hebben allemaal heel veel gesprekken gevoerd met de sector. In de commissie was er de algemene en artikelsgewijze bespreking, gebundeld in een verslag.

Collega's, de idee van integrale jeugdhulp werd voor het eerst gelanceerd in 1999, naar aanleiding van een motie van aanbeveling bij de maatschappelijke beleidsnota Bijzondere Jeugdzorg. Het eerste decreet dateert van 7 mei 2004. Sindsdien is er enthousiasme geweest bij de basis en is er oneindig veel vergaderd bij de basis en de Vlaamse administratie. Hulpverlening werd in modules vertaald. De toegangspoort die er op 1 januari 2008 moest zijn, werd telkens opnieuw uitgesteld. De basis zag dat het niet vooruitging en raakte ontmoedigd en gelaten. Koepels hebben het verhaal weer opgenomen. De basis verkeert in dubio. Het beeld is verdeeld.

Nu zijn we dus aan ons tweede ontwerp van decreet, met als vooruitzicht een pilootproject in september en de inwerkingtreding van het decreet in maart volgend jaar. Ja, minister, de sector is nog steeds vragende partij voor een nieuw decreet. En neen, minister, alles bij het oude laten, hoeft niet.

Jongeren benaderen vanuit hun eigen noden, een beroep doen op de krachten die aanwezig zijn in het netwerk en deze ondersteunen, diensten die elk vanuit hun domein bezig zijn met jongeren laten of doen samenwerken, bemiddelen wanneer de hulpverleningsrelatie in het slop is geraakt: het zijn stuk voor stuk principes waar we kunnen achterstaan. En het zijn die principes waar bij aanvang de sector door begeistert raakte. Het zijn die principes die een aantal goed werkende voorzieningen vandaag al toepassen, maar daarbij vaak op heel wat regels stuiten.

Het principe van integrale zorg is dus goed. Een aantal positieve wijzigingen zijn tijdens de bespreking bij amendement doorgevoerd. Zo kan iedereen verontrustende situaties aanmelden bij het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg. We definiëren nu toch ook een paar criteria waaraan bemiddelaars moeten voldoen. Verder worden preventieve sociale acties losgekoppeld van het ondersteuningscentrum. Ten slotte zal het pilootproject nu toch enkele maanden langer duren.

Maar, collega's, de vraag blijft of de randvoorwaarden wel gecreëerd zijn om het principe van integrale jeugdhulp te kunnen realiseren en of de voorliggende tekst zal toelaten wat nu verhinderd wordt door regelgeving. Dat is de grond van de discussie vandaag. Waarover gaan die randvoorwaarden? De minister heeft het samen met zijn collega, minister Smet, geformuleerd in een persbericht op 6 maart van dit jaar: tijdige toegang tot jeugdhulp – daaruit leid ik af voldoende capaciteit –, maximale participatie van de minderjarige en zijn gezin aan de jeugdhulpverlening, het garanderen van hulpcontinuïteit en dus het verminderen of vermijden van breuken in de hulpverlening. De meerderheid is ervan overtuigd dat die voorwaarden vervuld zijn, de oppositie heel wat minder.

De eerste achilleshiel van bijzondere jeugdzorg en de andere betrokken sectoren is en blijft – ook na dit ontwerp van decreet – de capaciteit of, beter gezegd, het gebrek aan capaciteit. Tot nu toe blijven we in het ongewisse over hoe we dat probleem gaan verhelpen. De regering is zich bewust van dit probleem, want ofschoon het ontwerp van decreet spreekt over een recht op integrale jeugdhulp, perkt het dat recht al direct fors in door het te kaderen binnen de beschikbare budgetten en plaatsen. De minister heeft in de commissie ook duidelijk gezegd dat het ontwerp van decreet budgetneutraal moet zijn.

De tweede achilleshiel is de vermaatschappelijking van de zorg. Hoe empoweren we jongeren en hun ouders en opvoedingsverantwoordelijken? Zoals vaak in de geschiedenis slaat de slinger in deze of gene richting door. Ongetwijfeld heeft ons rigide welzijnssysteem dat aanbodgericht denkt tot nu toe weinig de aanwezige krachten in het netwerk benut. Daar is dus zeker verbetering mogelijk. Het is goed dat we appelleren op wat burgers zelf kunnen

doen. Zoals ook vaak in de geschiedenis nemen we dan maatregelen waardoor de slinger doorslaat naar de andere richting. Dat is wat we toch wel vrezen. En ik heb in vele adviezen gelezen dat we niet de enigen zijn die dat vrezen.

Dat impliceert dat die vermaatschappelijking van de zorg goed moet worden ingepast. Er zijn amendementen ingediend voor de diensten ondersteuningsplan om duidelijke kaders te scheppen, goede afspraken te maken, goed in te schatten wat het netwerk aankan en wat door professionelen uit de reguliere of handicapspecifieke zorg moet gebeuren.

Maar ook dat vergt middelen, en als liberalen zouden we die middelen liever investeren in de brede instap om die opdracht waar te maken. Maar mevrouw Vogels heeft wel gelijk als ze stelt dat het op dit ogenblik niet duidelijk is hoe die vermaatschappelijking van de zorg, dat appelleren aan de krachten van mensen, op een goede manier kan gebeuren, op een manier waardoor dat engagement van het sociale netwerk ook op lange termijn kan worden volgehouden.

We zien ter zake vraagtekens als het gaat over personen met een handicap. Wie niet-handicapspecifieke hulp geniet, zal in de toekomst 300 tot 400 euro krijgen, maar of dit toelaat dat hij zijn engagement jarenlang fysiek en psychisch volhoudt, is zeer – maar dan ook zeer – de vraag. Vermaatschappelijking van de zorg is een moeilijke evenwichtsoefening. We hopen dat wie zich engageert, daar uiteindelijk niet de dupe van wordt. Op een bepaald moment moet gespecialiseerde zorg kunnen overnemen. Op dat moment moet die ook toegankelijk zijn, en dat brengt ons terug bij het probleem van de capaciteit.

De derde achilleshiel is een voldoende aanbod in de brede instap waar de jongeren in eerste instantie terechtkomen. Indien zwaardere zorgvormen moeten worden ingezet, moeten jongeren zich aanmelden bij de toegangspoort. Ik ga het niet terug hebben over de problematiek van de capaciteit die zich ook afspeelt in de brede instap. Maar samen met velen stel ik mij de vraag of die brede instap bij jongeren en hun ouders gekend is. Niet voor niets pleitte de kinderrechtencommissaris voor één meldpunt bij de brede instap.

De vierde achilleshiel is de positie van de minderjarige in heel dit proces. De kinderrechtencommissaris heeft het zeer zuinig omschreven als ‘een minimale invulling van de participatie van de minderjarige aan het beslissingsproces’. Dé voorwaarde voor het slagen van een jeugdhulpverlening is de medewerking van de minderjarige en in het beste geval zijn ouders en/of jeugdhulpverleners aan het jeugdhulpverleningsproces. Dat kan alleen door in dialoog te treden met die minderjarige, door ervoor te zorgen dat hij goed weet wat er van hem verwacht wordt, door niet te veel breuken in zijn zorg te laten optreden, zodat zijn vertrouwen niet nog meer geschaad wordt. De minderjarige heeft geen rechtstreekse toegang tot de toegangspoort, behalve in welomschreven gevallen die gepaard gaan met het voorleggen van een reeks documenten. Op cruciale beslissingsmomenten wordt hij niet automatisch gehoord en kan hij dus niet mee participeren in dat beslissingsproces. Er wordt over de minderjarige beslist op basis van documenten als was hij een nummer. Het laat zich raden dat wanneer dat nummer zich later niet kan vinden in die beslissing, hij zich niet participatief zal gedragen. Daarom betreur ik dat ons amendement dat bijstand van een advocaat inschreef in het decreet, niet werd aangenomen.

Studies tonen aan dat de minderjarige in de bijzondere jeugdzorg heel veel breuken in de hulpverlening ervaart. Vertrouwen dat moeizaam wordt opgebouwd, wordt verbroken, vaak telkens opnieuw. Dat is dodelijk voor een hulpverleningsproces; dat is ook dodelijk voor de psychische en emotionele ontwikkeling van de jongere.

De belangrijkste conclusie van de hoorzittingen in de Commissie Jeugdzorg was dat er nood was aan een trajectbegeleider. Een trajectbegeleider is iemand met een zeer goede kennis van de sector, iemand die aan de kant van de jongere gaat staan, zijn hulpverleningsproces bewaakt, zijn belangen behartigt, zorgt dat de jongere de hulp krijgt die hij nodig heeft, dat

procedures niet blijven aanslepen, dat bemiddeling wordt ingeroepen wanneer de jeugdhulpverleningsrelatie in het slop dreigt te geraken.

Bij de bespreking in de commissie is duidelijk dat we die rol allemaal anders ingevuld zagen. Voor Open Vld was het een soort van professionele bewaker van de belangen van de jongeren, voor de meerderheid was het de verantwoordelijkheid van elke jeugdhulpverlener. De conclusie van het verhaal is dat elke jeugdhulpverlener verantwoordelijk is voor continuïteit van de zorg, maar terecht werd opgemerkt dat wanneer iedereen verantwoordelijk is, het meestal eindigt dat niemand verantwoordelijkheid neemt. Het niet duidelijk benoemen van een trajectbegeleider die niet een hulpverlener is en die niet de bijstandsfiguur is, is ook voor ons absoluut een gemiste kans.

Globaal genomen is er nog de grote bezorgdheid of het blijven werken met de verschillende agentschappen – al dan niet voor hun hele bevoegdheid – op termijn de gedachte van integrale jeugdhulp niet zal ondermijnen.

Dit ontwerp van decreet ademt een sectorgebonden politiek uit. Het zijn de sectoren die de integrale jeugdhulp moeten financieren en het is jongerenwelzijn dat de toegangspoort organiseert en dus een enorm impact zal krijgen op andere agentschappen. Eerst wordt gedacht in termen van de sector, dan pas vraagt men zich af of het ook past in de integrale jeugdzorg. De vraag is of op termijn de integrale jeugdhulp niet op het tweede, maar op het derde of vierde plan zal terechtkomen.

Ten slotte dring ik aan op een goed overleg met de federale actoren in dit verhaal. Jeugdrechters, jeugdparketten en politie zijn onmisbare schakels om dit verhaal tot een goed einde te brengen. Dat overleg is er niet geweest en als het er geweest is, was het in elk geval onvoldoende. Dat betekent dat al van bij de start wordt vertrokken vanuit een houding van wantrouwen in plaats vanuit een samenwerkingsmodus. Zeker op dit vlak zal het pilootproject ons veel moeten leren. Ik dring dan ook aan op een goede evaluatie van het pilootproject. Ik hoop op de moed om bij te sturen indien er – en wij vrezen dat het zo zal zijn – uit het pilootproject zou blijken dat er serieuze problemen zijn.

Het is dan ook logisch dat wij vandaag concluderen dat de randvoorwaarden die nodig zijn om dit proces te doen slagen onvoldoende aanwezig aan. En ook daarom zullen we dit ontwerp van decreet vandaag niet goedkeuren. (*Applaus bij Open Vld en het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Voorzitter, heren ministers, collega's, het werd al door een aantal collega's aangehaald dat we al een hele weg hebben afgelegd voor we dit ontwerp van decreet hier vandaag in de plenaire vergadering konden bespreken. We hebben de vergaderingen gehad in de commissie Welzijn, maar uiteraard ook in de Commissie Jeugdzorg, waar ik als voorzitter het privilege had om samen met heel wat collega's, heel wat hoorzittingen met een groot aantal sprekers te volgen. Daardoor kregen we een heel duidelijk zicht op de situatie en volgden de maatschappelijke beleidsnota en de motie van aanbevelingen. De voorbije weken lagen die aan de grondslag van dit ontwerp van decreet. We hebben met heel wat van de opmerkingen die aan bod zijn gekomen in de hoorzittingen, absoluut ook rekening gehouden en we zullen ze in de toekomst blijven opvolgen.

Ik zal de cijfers niet herhalen – mevrouw Schryvers heeft ze heel goed weergegeven –, maar ze geven ons natuurlijk een heel duidelijk beeld. We beseffen ook al te goed dat heel veel mensen denken dat deze jongeren feitenplegers zijn die heropgevoed moeten worden, het liefste met de strenge hand. We weten echter uit ervaring dat het nochtans zo is dat het overgrote deel van onze kinderen en jongeren nooit met delinquentie te maken krijgen en er zelfs nooit mee in aanraking komen. Het gaat vooral om kinderen in kansarmoede, om de toenemende stress die aanwezig is in de samenleving en om problematische thuissituaties.

Jeugdhulp is dus meer dan ordehandhaving en heropvoeding. Jeugdhulp gaat over het recht van jongeren om hulp te vragen en vooral ook te krijgen. Het is een politieke keuze voor een sociaal beleid om jongeren de kans te bieden om die rechten ook effectief uit te oefenen, om te kiezen voor zorg en ruimte die jongeren en kinderen beschermen en om mogelijkheden te bieden om zich te ontwikkelen en om te streven naar een grotere gelijkheid. Willen we iedere jongere dezelfde kansen bieden en te allen tijde de belangen van de cliënt centraal stellen, dan moeten we dit ook centraal durven te stellen in het hele verhaal van integrale jeugdhulp. Hulp moet bereikbaar en beschikbaar zijn, want jeugdhulp is een recht voor alle kinderen.

Minister, met dit ontwerp van decreet beogen we dan ook om hulp op maat te organiseren voor de minderjarigen, hun ouders en hun opvoedingsverantwoordelijken op basis van een gedeelde verantwoordelijkheid tussen alle betrokken sectoren binnen de integrale jeugdhulp. Voor de implementatie van de intersectorale jeugdhulp, zorgt men ervoor dat de hinderlijke schotten tussen de sectoren verdwijnen, vooral die tussen de bijzondere jeugdzorg, de gehandicaptenzorg en de psychiatrie. Het zijn schotten waardoor minderjarigen en gezinnen niet weten bij wie ze met welke problemen te rade moeten gaan, waardoor hulpverleners niet altijd weten wat ze wel en wat ze niet kunnen doen en waardoor gedeelde hulp en zorg soms onmogelijk worden gemaakt door sectorale regelgeving.

De intersectorale toegangspoort wil dan ook de schotten tussen de sectoren wegnemen en de transparantie, zo belangrijk voor de hulpzoekende minderjarige en zijn ouders en gezin, vergroten, en de verantwoordelijkheid van de betrokken hulpverleners voor en achter de poort sterker en vooral helderder maken.

Naast het evenwichtig gespreide aanbod van de CLB's en de voorzieningen van Kind en Gezin, dient ook het aanbod van de CAW's in deze instap voldoende ruim en evenwichtig uitgebouwd te worden. De rol van het algemeen welzijnswerk is complementair ten opzichte van het gelijkaardige aanbod van Kind & Gezin en de CLB's.

We moeten vooral ook gaan naar echte participatie. Zowel bij de totstandkoming als tijdens het hulpverleningstraject is participatie een basisvoorwaarde voor een succesvolle hulpverlening. Dat betekent dat men het kind en zijn context ernstig neemt en vooral ook centraal plaatst.

Met het nieuwe Jeugdhulpdecreet wordt deze zomer weer een belangrijke stap richting meer integrale jeugdhulp gezet. Het huidige jeugdhulplandschap is te versnipperd en te weinig transparant. Als gevolg hiervan vallen nog heel wat jongeren uit de boot. Daarom wil dit ontwerp van decreet de jeugdhulp hertekenen tot een efficiëntere en meer intersectorale werking. Essentieel is de ondersteuning voor het ondersteuningscentrum jeugdzorg en de vertrouwenscentra kindermishandeling als gemandateerde voorzieningen, en voor één intersectorale toegangspoort naar alle niet-rechtstreeks toegankelijke hulp.

Verder wordt het rechtstreeks toegankelijke aanbod aanzienlijk verruimd en wil het ontwerp van decreet beter de continuïteit in de jeugdhulp garanderen. Het nieuwe Jeugdhulpdecreet verschuift 30 procent van de middelen voor niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp naar de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Door de jeugdhulp te vermaatschappelijken en vragen dicht bij de cliënten te beantwoorden, wil de overheid voorkomen dat er een zwaardere vraag ontstaat, wat toch vaak ook wel het geval is.

De bemiddelingscommissies, zoals we ze vandaag kennen, worden vervangen door een andere manier van bemiddelen. Het is dan ook aangewezen om de kwaliteitseisen op te nemen van het overleg of de bemiddeling, die moeten bijdragen tot de continuïteit van de jeugdhulpverlening. Zo moeten bijvoorbeeld de voorzitter van het overleg in de jeugdhulpverlening en de bemiddelaars minstens eenmaal per jaar een opleiding volgen. Ze moeten deelnemen aan intervisie en ze zijn in elk geval onafhankelijk van de betrokken jeugdhulpaanbieders.

Collega's, centraal staat dat de bemiddeling geen substituut is voor de hulpverlening, maar wel een ontknoping kan brengen op momenten dat de hulpverlening of het conflict is vastgelopen. Dat vormt als het ware een parallel circuit ten opzichte van de hulpverlening. Bemiddeling draagt bij tot een subsidiaire hulpverlening. Verondersteld mag worden dat het zelf zoeken naar oplossingen voorkomt dat een zwaarder ingrijpen nodig is.

De functie bemiddeling, zoals ze nu wordt vormgegeven en weergegeven, heeft wel een opdracht in het bemiddelen in conflictsituaties, maar geen opdracht om te handelen in situaties van verontrustende maatschappelijke noodzaak, bijvoorbeeld een doorverwijzing naar het parket.

Telkens is bemiddeling erop gericht om het conflict tussen beide partijen bespreekbaar te maken: opnieuw die transparantie en helderheid. Beide partijen moeten daarbij tot een afdoend akkoord worden gebracht, waardoor het conflict kan worden afgesloten. Dit akkoord of de overeenkomst kan in de context van jeugdhulp inhouden dat de bestaande hulpverlening wordt stopgezet, voortgezet, aangepast of opgestart. Flexibiliteit is hierin zeer belangrijk.

Een aantal collega's gaven het al aan: ook de rol van de vertrouwenspersoon is expliciet in het ontwerp van decreet opgenomen, iemand die de jongere doorheen het hele hulpverleningstraject kan begeleiden en opvolgen zodanig dat de jongere niet iedere keer opnieuw het hele verhaal moeten vertellen. Dat hebben we van de jongeren toch vaak moeten horen. Hij moet iemand hebben met wie hij echt het vertrouwen kan opbouwen, iemand van wie hij weet dat hij dat hele verhaal niet opnieuw moet vertellen. We hebben vaak moeten horen dat jongeren het daardoor vaak opgeven. Daarom is het belangrijk dat we die vertrouwenspersoon hier kunnen inbrengen. Het moet iemand zijn die de jongere zelf aanduidt, die te allen tijde zijn belangen mag verdedigen, en die de voorgestelde hulp ter discussie mag en kan stellen. Hij adviseert samen met de jongere adviezen voor de voortzetting van de hulpverlening of bij een nieuwe hulpverleningsfase. Hierdoor blijft de jongere zelf de regisseur van de hulpverlening. Te veel betutteling wordt als te negatief ervaren door de jongere. De participatie van de jongere en zijn omgeving moet ernstig worden genomen. Enkel op die manier kan herzienbare, flexibele hulp op maat worden geboden. Bovendien blijft een naadloze overgang naar de volwassenenhulp een permanent aandachtspunt.

Collega's hebben het al gezegd en het kwam ter sprake tijdens de hoorzitting: er is behoefte – en dat is cruciaal in deze aangelegenheid – aan een onafhankelijk, neutraal en extern adviesorgaan, waar niet alleen de cliënten maar ook de hulpverleners terecht kunnen. Mevrouw Schryvers heeft het al gezegd: we zullen hiervoor een parlementair initiatief nemen. Belangrijk is dat het niet alleen op dit ontwerp van decreet van toepassing wordt, maar ruimer wordt bekeken.

Zowel de consultants van het ondersteuningscentrum jeugdzorg als de medewerkers van de vertrouwenscentra kindermishandeling hebben een belangrijke opdracht om de verontrusting rond de opvoedingssituatie van het kind te objectiveren. Ze kunnen na consult door een hulpverlener of iemand uit de omgeving van het kind beslissen om de situatie te observeren of over te gaan tot actie als ze vermoeden dat maatschappelijke hulp noodzakelijk is. Ze nemen initiatieven rond het inzetten van die hulp. Ze volgen een case echt van nabij op. Zowel beslissing over de maatschappelijke noodzaak als over de inzet van de hulp ligt in de toekomst bij de medewerkers van de toegangspoort.

Er werd al naar verwezen: we hebben een heel traject, een hele periode achter ons. We hebben heel wat contacten gehad, allemaal denk ik, met mensen uit het werkveld. Er was zowel constructieve kritiek als opmerkingen. We hebben daar zoveel mogelijk rekening mee gehouden. De sector benadrukt dat men moet kunnen starten met dit veranderingsproces. We moeten door die evaluatie. We moeten daarmee aan de slag. Dit ontwerp van decreet is geen eindpunt. Het is vooral vertrekken. Het is de beginfase. Is het perfect? Niemand van ons zal

dat beweren. We zullen het goed moeten opvolgen. We zullen het samen correct moeten invullen. We zullen dit constant moeten evalueren, bijsturen en monitoren.

Mijn partij en ikzelf zijn er ten stelligste van overtuigd dat vandaag investeren in de jeugdzorg rendement betekent in de toekomst. Het is onze plicht om de meest kwetsbare kinderen te helpen in plaats van hun de toekomst nog eens bijkomend te bezwaren. Laat ons hun die kans geven via die nodige participatie en inspraak, voldoende laagdrempelige en vrijwillige hulpverlening. Laat hen vertrouwen met iemand opbouwen, dat is zo belangrijk voor deze jongeren. We zullen dit ontwerp van decreet goedkeuren. De vertrouwenspersoon, de bemiddeling, het klachtrecht, een ruim eerstelijnsaanbod, flexibiliteit en participatie staan centraal.

Tot slot vind ik dit moment zeer geschikt om mijn dank te betuigen aan al degenen die de voorbije periode heel hard hebben meegewerkt om tot dit resultaat te komen, hier in het parlement en vooral in het werkveld. Ze staan klaar om de stap te zetten, om er samen aan te werken en de nodige monitoring en bijsturing te kunnen verzekeren. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: We gaan na het actualiteitsdebat en de actuele vragen verder met de bespreking van het ontwerp van decreet.

■

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vanmorgen.

We komen om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 12.43 uur.*

